

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 28 MARS 1920.

HÖG M A N

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Den maskerade danserskan.

Skiss av Teresia Eurén.

DET VAR VID EN SIDOUTGÅNG från en av de många nöjeslokaler, som givit förstaden dess viskade vedernamn. Denna utvidgning av ett millionsamhälle måtte härört sig från en from tid, ty officiellt var den uppkallad efter en helig man. Men i folkets mun hette förstaden — Sankt Liderlig.

Nedför trappan höll en bil. En ung man i sällskapsdräkt och med uppslagen päls stod ivrigt underhandlande med chauffören; vid de snabba gesterna blixtrade det från både händer och skjortbröst. Det var tydligt att någonting påyrkades med stor energi och rön-te lika energiskt mostånd. Till sist tycktes det bli samförståndsfred mellan de bägge. Den ene stack belåtet handen i fickan, den andre knäppte igen pälsen och kröp in bakom chaufförplatsen, där han försvann i skuggan.

Strax därefter trädde någon ut genom dörren däruppe och kom raskt nedför trappan. Det var en lång, slank dam i purpurröd aftonkappa; över axlarna hängde fritt ett lockigt, rikt hår i den venetianska höggula färgen, en smal hand höll under hakan ihop en svart spetslöja. Det tycktes falla en tät slagskugga från denna över ansiktet, men när hon ett ögonblick kom i full belysning från den stora lampan över porten, såg man att det till större delen täcktes av en svart sam-metsmask.

Dörren slog igen, bilen rullade bort. Två manliga gestalter kommo runt hörnet och vandrade i samma riktning.

— Det var hon, sade en ung röst, inte sant, hon är oförliknelig!

— Ja, det är ju ett kraftprov att rusa utför en trappa med bibehållen grace... Svaret gavs med cigarren mellan tänderna, vilket ju inte antydde så stor entusiasm.

— Åh, var inte ironisk, farbror, medge... började den unga rösten igen.

— Ja, jag medger (den äldre hade dragit några kraftiga bloss och tog nu cigarren mellan pekfinger och långfinger) jag medger att jag fullkomligt förstår din hänförelse. Men för min del föredrog jag den nordiska kvar-tettsången. Alldeles för fin egentligen för den här lokalen, men gossarna får bra betalt, deras Bellman är på modet... Han blossade vidare.

— Ja, Winckelmeyer betalar enormt för att dra till sig förstklassiga förmågor. La Gioconda får ett helt kapital för varje uppträdande! Hon är ju också en oerhört kraftigt magnet.

EN BILLET-DOUX PÅ VILLOVÄGAR.

Träsnitt av Carl Larsson.

Från konstnärens ungdomsår. Se vidare artikeln och bilderna inuti numret.

— Ja vars, där var så fullt av glopar, så man kunde kvävas, andligen och lekamligen. Men hör du, gav du akt på hur den där karlen anförde? Det var också fin plastik, det vill jag lova. Vanligen fåktar och sprattlar di av bara fan, och man tycker ändå det ser ut som om kören skötte sin sak på egen hand och struntade i deras grimaser och spasmer. Men den här — såg du inte hur han stod där och höll tyglarna säkert och ledigt över sitt månghövdade fyrspann och än släppte efter och än stramade åt och någon gång graciöst lät piskan göra en liten arabesk! Har du tänkt på hur störrartat det är att en man på det här sättet behärskar en mänsklig orkester, hjärnor, strupar och allt?

— Ja, men nu vill jag höra vad farbror säger om hennes konst, det var ju fördenskull vi gick dit!

— Nå, jag tycker för det första att den är tusan så skickligt iscensatt. En gång i veckan uppträder hon — efter jättereklam — det blir spänning med thy åtföljande kö, näst sista numret har hon, försvunnen som en blytt och hörsammar aldrig någon inropning, vilket ju höjer eggelsen till nästa gång. Och så pikanteriet med masken. Och inte minst hennes raffinerade sätt att hm... klä sej!

— Må så vara! Jag tror inte hon är någon ängel, men — vilket linjespel! Så absolut säkert avvägt, så stolt, så ädelt...

— Ja, min gosse, som du ser det! Ädelheten vill jag annars lämna därhän — fast simpel blev hon aldrig, det medgives — men hon har haft en god skola. Skulle inte förvåna mig, om hon studerat anatomi. Och nog är hon stürsk alltid! På ett för mej inte osympatiskt sätt för övrigt. Det ständiga Gioconda-leendet är ingalunda innehållslöst. Det låg ibland ett verkligt gäckeri även i hennes oerhört uttrycksfulla dans, hon tycktes håna allt detta manfolk som fånstirrade på henne. Hon körde också sitt månghövdade spann, och hon lät piskan vina, men di var i en sådan trance att di inte kände snärtarna!

— Vill farbror ha eld?

— Jaså, du tycker jag är en kall fisk? Nå, cigarren har verkligen slocknat...

De båda herrarna stannade i ett skyddat hörn. Långt borta försvann bilen i en allé. Den susade fram genom gator och över torg, saktade farten vid en bro, sneddade genom hela den egentliga staden, kom ut i en liten villaidyll på andra sidan och stannade slutligen framför en grind mellan två trädjättar.

När den röda kappan höll på att glida in i dunklet därinnanför, steg en gestalt fram ur stammarnas skugga och följde efter. De lätta stegen framför honom hejdades ej. Den hemvändande tryckte på en knapp, dörren gick upp till en ljusfylld hall, hon vände halvt på huvudet, och ett framglimtande Gioconda-leende tycktes säga: stig på!

Därinne mötte en liten rörlig, svartklädd tjänarinna — med vit spetsmössa och dito förkläde — som gjorde häpna miner vid åsynen av kavaljeren. Mekaniskt var hon honom behjälplig att ta av sig pälsen, sedan den maskerade damen avböjt motsvarande tjänster och tvärtom svept kappan tätare kring sig.

— Teet står som vanligt framför brasan.

Häpenheten dallrade ännu i rösten. Den lilla svart-och-vita skatan flaxade obeslutsam av och an några gånger i hallen, sedan de båda försvunnit bakom portjären. Så försvann även hon åt motsatt håll.

Därinne var ett dämpat sken från rödslöjande lampor och en bokvedbrasas täta glöd. Framför den öppna spisen stannade la Gioconda. Hon stod orörlig en stund med ryggen

vänd åt sin förföljare, liksom väntade hon. Så, helt plötsligt, innan han ruskat upp sig ur den hypnos, som tycktes ha honom i sitt våld, böjde hon sig fram och grep en liten silverklocka, som stod på spiselfrisen. Den gav ifrån sig en melodisk signal, genomträngande i den nattliga stillheten. Tjänarinnan visade sig i dörren, fick en viskad tillsägelse och försvann igen.

Den objudna gästen såg sig omkring. Äkta allting här, minsann, fin stil! Han hade nog ofta besökt konst- och antikvitetsauktioner för att kunna värdera miljön — på sitt sätt.

— Var god och sitt ned! Får jag servera te?

Rösten var mjuk och låg. Hon stod fortfarande kvar i eldskenet. Hennes slanka armar höjde och sänkte sig, kappan sjönk ned, slöjan lyftes, ringlade och snodde sig ormande, innan den föll. Det var en hel pantomim av trolsk effekt.

— Men så sitt då ner, min herre! Var så god, teet är starkt, fast champagne är det ju inte...

— Äh, att se la Gioconda är champagne!

Han kom närmare. Hennes vita jämna tänder lyste mellan de starkt sminkade läpparna. Så gjorde hon ett tecken mot någon bakom honom.

Ofrivilligt hajade han till och vände sig om, som hade han väntat ett angrepp.

Det var den svartklädda, som sköt in — en rullstol. En bekväm sjukstol, och i den vilade — en stor Käthe-Krusedocka! Mystiskt, så det förslog!

Han sjönk knäsvag ner på en taburett och tog fånigt en tekopp, som han nästan tömde. Hur stod det till med honom? Hade han sköljt ner fler drinks än han visste om?

Ett lågt gäckande skratt väckte honom till besinning. Han for upp:

— Jag tror ni gör narr av mig! Vad är meningen?!

— Det är snarare min sak att fråga vad meningen är! Varför tränger ni er in här? Kan det inte vara nog med spektaklet därborta?... Nå, ni skall få ert lystmäte!

Några knäppningar. Den stora kristallkronan i takets mitt strålade med ett bländande ljus. Under den rörde sig den maskerade danserskan, hon böjde, hon vände sin smidiga kropp som till en berusande musik.

Han sprang upp med några framstammade ord, men hon vek undan: gäckande, lockande förde hon honom runt rummet, tills han snubblade över en möbel, som skilde dem åt.

Då stod hon med ens åter under kronan, mitt i det klara, skarpa ljuset. Hon förde ena handen mot masken, den andra sysslade med håret, och plötsligt lyfte ett raskt grepp på en gång den svarta sammetsmasken och de guldkimrande lockarna.

Förstnad stirrade han på ett gammalt ansikte med bleka, härjade drag, där endast den sminkade munnen lyste blodigt rött — i ett bittert, hånfullt leende. Det obarmhärtiga ljuset visade varje liten rynka kring ögonen, vilkas glans var ett gäckeri... pannans fåror under det starkt gråsprängda håret. Vackert hade det nog aldrig varit, detta ansikte, trots ögonen och det välformade nederpartiet — nu var det ohyggligt genom sin skärande kontrast.

— Hur känner ni er till mods? För en gammal, eller låt oss säga en medelålders kvinna är det ni gjort er till gäck! Har ni lust att slå mig i ansiktet? Liksom jag haft lust att slå er!... Ännu en gång, sitt ner, min herre, så ska jag ge er den förklaring jag är skyldig både er och mig.

Med en tvingande gest förmådde hon honom att sjunka ned i soffan han stod bredvid, och själv satte hon sig i rullstolen.

— Ser ni, de här två sakerna, sjukstolen och dockan, de är liksom symboler för vad som drivit mig in i mitt nuvarande yrke. Jag hoppas snart få lämna det, jag har samlat nog för ett sorgfritt liv — men det var en tid då jag led nöd och, ännu värre, måste se mina kära svälta! Det var när den här sjukstolen började behövas, fast det först långt senare fanns medel att anskaffa den. Min man blev hopplöst sjuk, krympling för livstiden... Det gällde för mig att ta upp kampen i hans ställe, och jag grubblade över mina möjligheter. Jag försökte mig på ett och annat. Då jag före mitt äktenskap studerat, låg det närmast till hands att pröva på något intellektuellt. Men guld skär man inte i allmänhet på sådant, och för mig var det särskilda svårigheter. Kan ni tänka er hur det skulle vara att trött av kroppsligt arbete ta itu med böcker och papper, att sedan rycka sig lös gång på gång för att skynda till en jämrande sjuk eller lugna ett oroligt barn och så störta tillbaka för att ta igen den förlorade tiden — ty natten led! Har ni tillräcklig fantasi att föreställa er någonting dylikt, ni som väl aldrig vakat annat än för ert så kallade nöjes skull, i danspalatset och så vidare? Kanske var det, delvis åtminstone, mitt fel, kanske förstod jag inte att ställa mig — alltnog, det blev rena misären!

— Nå, jag grubblade vidare på någon utväg ur eländet. Jag såg för mig långa år av slit och släp och umbäranden; jag tänkte på kvinnor jag känt, som fört ett sådant liv, och jag ryste över utsikten att bli som de. Skulle jag sitta där en dag, jag också, och ta fram till andras vederkvickelse alla mina protester mot ödet, alla små och stora förtretligheter, som jag dag för dag lagt in och noggrant steriliserat på konservglas, så att för all del ingenting måtte förfarås! Skulle jag bli odräglig för min stackars sjukling, ur stånd att uppmuntra och lindra! Skulle jag ej få unna vårt barn något av tillvarons yttre skönhet — för att nu inte tala om annat, som... som ni inte förstår! En förpint och grinig mor! Nej, det ville jag inte bli.

— Då föll i min hand ett tidningsnummer med en reklamannons om plastisk dans. Det gav lösningen! Jag hade redan i skolan väckt sensation vid gymnastikuppvisningar — jag tror jag är född gymnast, och gymnastiken kommer nog att hålla min kropp smidig ända in i den verkliga ålderdomen — sen hade jag genomgått en kurs i plastik. Det var inte modernt då som nu, men jag var lite före min tid. Alltså, där ha vi det — jag blir en dansens primadonna!

— Det var först med galghumor jag sade det. Tanken bjöd mig till en början ohyggligt emot. Och så var mitt ansikte inte precis en primadonnas. Men när jag väl fattat mitt beslut, handlade jag snabbt och målmedvetet. Jag förstod ju att jag behövde en sista smörjelse av någon lärare på modet, och jag visste också förskaffa mig den — hur gör detsamma. Snart nog fick jag följa mina egna idéer, min lärare gav mig endast råd och anvisningar, retuscherade ett och annat. Äh, tro inte att det gick utan arbete! Jag låg i med förtvivlad energi — och gör så än. Det går inte en dag då jag inte övar, intensivt. Så ansågs jag färdig, gick upp till vår förnämsta teateragent — vi bodde i huvudstaden på den tiden. Jag bar ett tätt flor, och när jag skulle provdansa, utbytte jag det mot en svart sammetsmask, ville inte ha effekten

Radioaktivt — Hårläkemedlen RA—DI—ON — Vetenskapligt

Grånad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.
CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Riks tel. 170 76
Allm. tel. 146 29

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej äro döda. Pris pr flaska 6:—.

störd genom ett första ofördelaktigt intryck och var också — kan ni tro det — en smula gammalmodigt blyg. Han höll på att mista humöret, men den ryktbare lärarens rekommendationsbrev gjorde honom kanske fördragsam mot denna sista rest av pryderi. Och när jag dansat — glömde han bort masken. Han var stormförtjust, förespände mig en lysande succés. Så blev jag visad till den impressario jag ännu har.

— Han är, som ni vet, en modern Barnum. På sitt sätt en människovän, som ju amerikanaren också lär ha varit, åtminstone i Jenny Linds ögon. Jag talade nu uppriktigt med honom — agenten hade i alla fall nämnt min nyck att maskera mig — och han tycktes förstå mina känslor. Vi kom överens om att jag skulle fortsätta mitt karnevalsinkognito. Det blir en originell reklam till en början, sade han, och under tiden hinner ni vänja er. Jag uppträdde inför honom i en dräkt som han låtit komponera åt mig — med den där vackra lockperuken — och när han såg mitt leende nedanför masken, bestämde han mitt nom de guerre.

— Jag vande mig! Och resultatet var det ansikte ni nu ser — ty jag är inte så gammal som mitt ansikte, fast jag är betydligt äldre än min gestalt.

Med en flicklik rörelse satte hon sig till rätta, slog det ena benet över det andra och knäppte händerna om knät. Så ryste hon plötsligt till, vände sitt tragiska ansikte mot honom och fortsatte:

— Jag hade mina illusioner om min konst i förstone. Min lärare hade talat om "besjälade lemmar", jag ville göra alla mina rörelser till ett självfullt språk, som skulle rycka åskådarna upp i en skönhetsvärld... Min impressario sade mig snart att jag visserligen tagit kritiken med storm, men om jag ville vinna de enorma framgångar — och framför allt inkomster — som vi båda hoppades på, så måste jag något lägga om mitt program, ta hänsyn till den stora publiken. Jag lydde, och vad denna lydnad kostade mig, det visar som sagt mitt ansikte. Åh, vilken förnedring! Sådant sätter märken. Masken är nu en nödvändighet likaväl som en reklam. Ja, för all del, det finns ju smink, men jag föredrar nu att gå på som jag börjat. Och jag tänker inte bära den länge i varje fall. När mitt engagement här är slut — då drar jag mig tillbaka och lever uteslutande för mitt barn och för min man — (med ett vemodigt leende) — den tid han kan ha kvar!

Hon lutade huvudet smeksamt mot sjukstolens kuddar, hennes händer lekte graciöst med dockan...

— Det här är två symboler, sade jag. Dockan är den första vackra leksak jag kunde köpa åt min älskling, den betecknar hennes glädje, som varit min sporre att hålla ut — dessa år — under detta kringflackande liv! Utan den sporren — åh hur många gånger har jag inte frestats att kasta masken och hänskratta åt de applåderande narrarna!

Hon reste sig och kom fram till honom.

— Inte alla kallar jag så. Jag vet att jag har åskådare som förstår mig, det är fåtalet, men för dem dansar jag min drömde skönhetsvärld. De andra...

Hennes ansikte uttryckte en ytterlig leda.

— Nå, de andra, de få sitt — men jag låter dem betala! Ni, min herre, ni har vid det här laget betalat ganska bra. Det har kostat er en rund summa att titta på mig. — Nu har ni också sett mitt ansikte. Och jag tänker ni fått nog!

— Ni är ond? Åh, ni har ju er hämnd

given. Gör bekant att ni vid nästa uppträdande skall demaskera la Gioconda! Lokalen kommer att sprängas, Winckelmeyer blir nog belåten. Men kanske la Gioconda strejkar. Kanske ni också i morgon har glömt den här mardrömmen!...

Det var en ganska vimmelkantig individ som drumlade ut i hallen, fick sin päls och försvann i nattens mörker.

— Fy fan, mumlade han mellan tänderna, fy fan! —

Men i den lilla villan stod en mor och såg på sitt sovande barn. Och nu var hennes ansikte ungt...

En litterär meteor.

EIRA HELLBERG: *Det nakna trädet*.

EN GÅNG PÅ HÖSTSIDAN UTKOM EN bok, som rätt snart blev föremål för ett par våldsamma och stränga recensioner, av den art som gör att allmänheten spetsar öron och skyndar sig att köpa. Författarinnan till *Det nakna trädet* (Svenska Andelsförlaget) ställdes till rätta icke blott för de vanligen förekommande litterära förtydnelserna mot de lagar som anses gälla för stil, komposition och figurteckning, utan beskyldes yttermera för att oblygt ha omtalat saker, om vilka den sedlige fransmannen säger: glissez, n'y appuyez pas. Det påstods också att hon porträtterat en del kända figurer i huvudstaden, modelltroget och oskönt, och blottat ruskiga interiörer från deras verksamhet. Alltnog, boken diskuterades ivrigt vid kaffekopparna och röntte en strykande åtgång. Men plötsligt blev det tyst. Någon ny upplaga hördes aldrig av. Hela fenomenet verkade som en förbidrande meteor. De skandalmoment man velat finna i boken torde av allt att döma endast ha berört en trängre krets. Det brukar vara så med meteorer att de susa förbi, obeaktade av de flesta, medan de som få öga på dem gärna uppege ett ansfri.

Som känt är, icke minst inom tidningen Iduns läsekrets, räknas fröken Eira Hellberg som en av de främsta bland våra kvinnliga journalister. Hon har vaken blick för det aktuella, med en viss från tidningssynpunkt visst icke förkastlig dragning åt sensationella uppslag och grella belysningar. Hennes penna löper raskt — tydligen under påverkan av goda amerikanska föredömen — och den föres med en energi, som mer än en gång väckt förvåning och utsatt henne för kraftiga invändningar. Sådant hör med till livet på detta plan. Pour faire une omelette, il faut casser des oeufs — man kan inte göra en pannkaka utan att knacka sönder ägg.

Vill man rättvist bedöma den roman fröken Hellberg utgivit efter att förlidet år ha debuterat inom skönlitteraturen med en lidelsefull historia från Turkiet, måste man hålla för ögonen hennes långa verksamhet som journalist. Vissa förtjänster kan härledas från denna rot, såsom klarhet och precision, djärva grepp om livets fenomen, kort sagt en akt-

ningsvärd förmåga att resolut se verkligheten i ögonen och uppfatta dess konturer. Reseskildraren återfinnes bakom hennes beskrivningar av människorna och deras livshändelser. Men å andra sidan förnimmer man ganska tydligt i romanen, där författarinnan så att säga är överlämnad helt åt sig själv, ett osäkert famlande, en nyckfull rörighet, som mycket väl kan härleda sig av att hon saknar det stöd ett givet journalistiskt motiv ofta ger, och som hon har svårt att reda sig utan. Härav bokens många plötsliga överraskningar, härav det fragmentariska i skildringen av hjältinnans eljes i hög grad intresseväckande och sympatiska figur. Ohöjd träder journalisten fram i de inlagda skildringarna från den heliga kretsen kring prinsparet Bernadotte (som till yttermera visso får uppträda under eget namn) för att icke tala om de par helt löst i huvudpersonens historia inskjutna episoderna från de båda gymnastikinstituten. Däremot kan man inte gärna erkänna såsom god journalistik eller roman-konst ett mellanskov på nära två ark om Jeftas dotter, hur allvarlig symboliken än må vara menad. Vad angår de mycket omskvallrade episoderna från gymnastikinstituten, måste man medge att de äro lustiga nog och verka träffande, om än något ilska i sin skärpa. Författarinnan har vid något tillfälle velat fritaga sig från beskylldningen att ha målat av allas vår bekante doktor Stark (som i verkligheten bara heter tvärtom) och försäkrat att hon endast velat varna ungdomar och deras föräldrar för att välja just de utpekade ingångsportarna till gymnastens hederliga och omväxlande yrke. Den gubben går inte. Ty endast under förutsättning att beskrivningen av hur det går till bakom dessa kulisser är sakligt sann, blir den duglig till varning — och om den inte är sann...

Något liknande gäller den fråna uppgörelsen med de heligas krets, med deras tungomålstalande, deras inställsamma värvning och extaser. Dessa regioner av samhällslivet ha allt för länge fått ligga i ostört skymundan, utan att någon som haft pennan i sitt våld fått sticka näsan bakom draperiet. Frånsett några enstaka helgon torde det nog kunna sägas att hela denna rörelse har över sig något konstlat och falskt, förvidret och jolmigt, som gör den förtjänt av grundlig skärskådan. Denna skara människor spelar utan tvivel en märkbar roll i samhället, bestämmer människors rykte, påverkar deras öde, lockar säkert fler ungdomar i andligt fördärv än till och med de båda doktorernas institut.

Det huvudmotiv som genomgår boken *Det nakna trädet* är i eminent grad modernt. Det vinlar i världen av kvinnor sådana som den stackars förtjusande Jessie, vi möter dem bara vi träder in i ett sällskapsrum, vid varje gathörn, de avslöja sig snart sagt varannan gång man kommer på tu man hand förtroligt med a lady of independant means, för att icke tala om alla de självförsörjande. I en av de artiklar om denna bok som jag läst betecknades Jessie som typen för en av dessa nutidskvinnor, vilkas väsen är präglad av självtillräcklighet och som just av denna grund visa sin otillräcklighet i den avgörande livsstunden. Nobla karaktärer må vara, men förstenede på något underligt vis, idealiskt besjälade, och dock förlamade när rätta mannen bjuder dem sin hand. Fenomenet är nytt för vår tid, problemet är omfattande och djupt, allt för lite behandlat. Det måste redas ut, psykologiskt, etiskt, från religiös synpunkt och socialt, ty det rör sig om människooöden — santerligen icke blott unga kvinnors utan också mäns, ty de hör samman. Ännu har det, sedan världsvälrvningen började, knappast blivit berört i vår litteratur. En ansats därtill finner man i Jeanna Heikenskiölds lilla bok Dubbel-moralen (tredje upplagan nyss utkommen). Att Eira Hellberg ställt fram för oss de yttersta dagarnas sexualproblem, belyst som i *Det nakna trädet*, förpliktar henne i grunden till att ånyo taga upp samma motiv. Det hinner inte bli uttömt så snart.

ALGOT RUHE.

Nytt kvartal stundar,

varför ärade kvartalsprenumeranter erinras om abonnemangets omedelbara förnyande för undvikande av avbrott i expeditionen.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

Mina levnadsminnen.

Av HELENA NYBLOM.

ANDRA KAPITLET.

Onkel Kruse och hemmet i Ringsted.

I MIN BARNDOM och ungdom tillbragte vi nästan alltid en del av sommaren på Samsö, där min morbror, August Kruse, var inspektor. Huvudmannen för ätten Danneskiöld var den gången gamle greve Fredrik, men då han icke tyckte om sjöresor och färden till Samsö var förknippad med åtskilliga besvärligheter, stannade han lugnt på Gissfeldts slott i Själ-land och lät onkel August styra Samsö som ett slags vice-kung.

För att komma till Samsö reste man först till Korsör, och jag minns ännu den tid, då det icke gick järnväg från Ringsted till Korsör, utan man måste åka i vagn mellan de båda städerna. Jag var ännu helt liten, då mina föräldrar, min lilla bror och jag själv gjorde denna åktur med Ole Greisen som kusk. Vi barn lågo och sovo i botten av vagnen, men vaknade vid att den stannade. Vi hade åkt galet och nu, i den mörknande natten stannade Ole Greisen för att orientera sig. På en höjd låg en kyrka, som de kallade *Brommekirke*, och högt över den lyste genom natten en stor stjärna. Det var öde och dödsstilla runt omkring. Det måtte ha gjort ett starkt intryck på mig, ty jag minns ännu detta ögonblick, trots att jag varken minns, vart vi åkte eller hur vi kommo över till Samsö.

Längre fram i tiden reste man med tåget till Korsör och gick där ombord på en ångbåt, som kom — tror jag — från Kiel och avgick till Jylland och på vägen satte i land passagerare på Samsö.

Emellertid var det ingen lätt sak, att komma i land på den lilla ön, som simmar ute i Kattegatt.

Det fanns ingen hamn på Samsö. Ångbåten saktade blott farten litet, och man måste hoppa ned i en båt, som kom ut för att hämta en. I stark sjögång eller storm lät det sig icke alls göra att komma i land, och jag har varit med om att resa till Jylland, därför att vi omöjligt kunde komma in till Samsö. Onkel August, som ju gjorde denna resa mycket oftare, blev ibland tvungen att tre, fyra gånger passera fram och tillbaka mellan Slesvig och Aalborg, innan han kunde nå sitt hem.

Det blåste nästan alltid ute i Kattegatt, och man måste samla sitt mod litet, när ångbåten närmade sig Samsö, och man såg båten, som kom ut för att hämta en, vippa på vågorna.

Ångbåten låg och stampade i det upprörda vattnet, medan båten närmade sig hjullådan, och där stod onkel August upprätt mellan rorkarlarna och räckte armarna i vädret för att ta emot oss. Det var ingenting annat att göra, än att kasta sig huvudstupa ned emot honom, mitt i dånet från maskinen, mänskolarmet och de höga vågorna.

Men strax därpå hade man kommit till ro i båten, som nu avlägsnade sig från ångbåten och steg och sjönk på de väldiga böljorna.

Samsö är en underlig ö. Det mesta av den ligger öppet och skoglöst med utsikt mot havet, men på den sydliga delen av ön låg den gången gården Örnslund, där inspektoren bodde. Nu är den visst nedriven, och den nuvarande greve Danneskiöld har byggt sig ett slott i närheten. Det är många år sedan jag var på Samsö, och jag kan blott berätta om, huru det såg ut på den tiden jag besökte det, mellan 1850 och 1864.

Mellan höjder låg Örnslund i lä så att där var ett helt annat klimat än på andra delar av ön. Gården var byggd i fyrkant liksom de flesta danska bondgårdar, med lada och loge sammanhängande med huvudbyggnaden. Där fanns en härlig stor gårdsplan med ett högt duvslag, fullt av alla slags duvor.

När man höll utanför huvudingången, kom man först in i en lång gång, där det hängde fisk-skelett i taket och uppstoppade fåglar sutto längs väggarna. Dessutom fanns där fullt av svalbon, varifrån svalorna flögo ut och in och med sina höga vinanden tycktes önska en välkommen.

Från denna långa gång ledde dörrar in till boningsrummen, varav de största vette mot trädgården. Och hur härlig var icke denna trädgård! Kanske är det därför, att det är den första stora trädgård jag sett som den står för mig i minnets glans, men det förefaller mig, att jag aldrig har sett en vackrare. Onkel August älskade träd och blommor och

hade stor förmåga och stor tur till att få dem att trivas. Kanske voro också jorden och läget av Örnslunds trädgård särskilt gynnsamma för att få allting att växa och utveckla sig. Mitt på den stormfyllda, vilda ön härskade ett nästan sydländskt klimat. Man såg det först på de stora mullbärsträden, som växte på gräsplanen alldeles utanför huvuddörren, och som om sommaren stodo överfyllda av långa mörkröda, sockersöta bär, kring vilka bina surrade i stora flockar. Vinrankorna, som prydde husgaveln, kunde till och med under riktigt varma somrar frambringa mogna druvor, aprikosspaljéerna buro härliga, röda aprikoser och förresten funnos alla slags äpplen och päron i fruktträdgården.

Blomsterträdgården, som sträckte sig framför trädgårdsdörrarna, sluttade sakta uppåt mot den så kallade rävbacken. Genom en liten grind kom man ut på toppen av denna backe, där onkel August hade låtit bygga ett litet hus, som kallades "det norska huset", med ett rum fyllt av gamla, märkvärdiga saker. Härifrån hade man den vidaste utsikt över det släta landet och såg havet åt alla håll. I klart väder kunde man se några mörka fläckar långt borta vid horisonten. Det var Jylland.

I "det norska huset", som blott bestod av ett rum med en mystisk lukt av ryssläder och gammalt pergament, fanns bland annat ett stort bord med en tjock ekskiva, som sades vara flera hundra år gammalt. På väggen hängde två långa lurar, en av trä och en av glas. Särskilt glasluren kunde frambringa långa, vackra toner, och i den blåste onkel August om mornarna från "rävbackens" topp för att mana oss att stiga upp och börja dagen. I det norska huset fanns också en eolsharpa. Det är enda gången jag har hört detta instrument. Som man vet, spelas det icke av människohänder. Eolsharpan sättes i ett fönster, som står på glänt, och vinden, som susar genom de stämda strängarna, frambringar underliga dämpade, melankoliska klangar. Man kom att tänka på Ossian och Fingals-grottan och hela den dimhöljda romantiken.

Onkel August hade själv planterat och anlagt det mesta av trädgården. Han kände varje träd och varje buske och levde beständigt ett innerligt samliv med naturen. Men han ville gärna dela med oss andra, och vart och ett av hans barn och vi, hans systerbarn, hade alla ett träd, som skulle vara vår privata egendom. På stammen hade han låtit fästa små klotsar, så att man lätt kunde komma upp i kronan, där en liten bänk stod på en tjock gren, och där man kunde sitta gömd som i det doldaste lusthus och se ut över världen.

Det stora rhododendron-snåret, där buskarna stodo fulla av praktfulla blommor, var mors trädgård, och nästan alla träd och blom-

August Kruse.

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Prover på begäran. • • •
Precisera vad som önskas.

* **Konstfliten, Göteborg.**

Husmödrar klaga ofta över att tvätten blir skör och full av hål. En garanti häremot är

CHROMOL TVÄTTPULVER

steranläggningar hade namn efter deras olika ägare.

Onkel glömde icke heller sina djur, som voro begravda i trädgården. Hans älsklingshäst hade till och med ett stenmonument, och på flera av de trofasta hundarnes gravar hade han planterat stora rosenbuskar.

På det hela taget roade det onkel att bringa människornas liv i förbindelse med naturen. Då han fann ett träd i skogen, som hade två stammar, som började slingra sig tillsammans, lade han i mellanrummet ett litet skrin, som innehöll olika mynt och frimärken från dåvarande tid, och överlämnade sedan åt trädet, att bevara dem i den sammanvuxna stammen.

En annan gång gjorde han något liknande med en damm, som blev uppmuddrad. Då vattnet pumpats bort, lade han ned en låda med alla slags minnen om dåtiden, bland annat en flaska danskt brännvin. Därpå fick vattnet åter flyta tillbaka i dammen, men onkel roade sig på förhand åt de förvånade ansikten man skulle visa, då man kanske en gång om många år fann, vad han hade sänkt ned under vattnet.

Fastän det var förtjusande att leka i den förtrollande trädgården, var det dock något, som vi barn glädde oss mest åt, och det var vandringarna till badet. Onkel gick först, och så kom en lång svans av barn; hans egna sex och min bror och jag. Man gick över vägen in genom en liten skog, som hette *Fredrikslund*, där onkel hade planterat många sällsynta slags träd, som alla trivdes utmärkt. Därifrån kom man in i den gamla skogen, där det härskade den största ensamhet. Ibland kunde rådjuren komma springande aldeles förbi oss, men annars såg man intet levande väsen.

Mitt inne i skogen låg en ättehö. Kanske var det på grund av sin storlek, som den fått namnet "Angantyr's hög", då den kunde rymma många slagna kämpar, och alla kände sägnen om Angantyr's tolv söner, som föllo på Samsö. Nu låg den gömd under bokträdens valv.

Ju längre man kom in i skogen, dess vildare blev den, och den stig, varpå man gick, började fyllas med fin havssand. Plötsligt upphörde skogen likt en, som stannar förfärad inför en oväntad syn. Alla trädens kronor hade vänt sig mot land. Det var heden, som började, och djupt under den bredde sig havet oöverskådligt för ens fötter. I hårt väder måtte stormen kunna rasa fruktansvärt här uppe. Intet under, att skogen sätte ryggen till. Vi stodo nästan alltid stilla ett ögonblick för att se på havet, om det var lugnt eller hade vågor, kanske till och med vitt skum på topparna. I Örnslunds trädgård hade man ingen aning om det.

Så började vi springa allt vad vi orkade, nedåt de ljunklädda backarna mot stranden. Långt borta på en udde lyfte sig även då för tiden ruinerna efter Marsk Stigs borg, där han bodde som en fredlös man efter mordet på Erik Glipping. Murarna reste sig ännu i en skarp vinkel mot havsluften. Nu äro de fallna. Nedanför ljunbackarna låg båthuset, där onkel klädde av sig, och så plaskade alla barnen som en svärm ankungar ut i havet. Jag har aldrig badat på ett härligare ställe. Vattnet var lågt långt ut i vågorna, som kommo kristallklara och genomskinliga in mot strandbredden i långa, rasslande vågar. Sedan blev det plötsligt djupt, men vi visste noga, hur långt vi kunde gå. Skulle man ut på djupet, måste man sitta på onkels rygg. Han var en utmärkt simmare.

Vi tillbragte många timmar vid havet. När

man kom upp ur vattnet, rullade man sig i sanden för att bli torr, och så måste man ju åter ut i vågorna för att skölja sanden av sig, och detta upprepades många gånger. Var det riktigt varmt solsken, satte man sig på en sten i vattnet; ja, det kunde till och med hända, att man föll i sömn, behagligt utsträckt med solen rätt i ansiktet.

Så långt man kunde se, gick marken i en ständig vågrörelse, som om det var förstenade havsvågor. Det var ättehögar, varav det vimlar på Samsö. Det var ju platsen, där man i hedenhös utförde sin tvekamp och begravde de döda.

Man har sagt mig, att alla de betydligaste ättehögar ha blivit öppnade, så att det icke finns något av vapen eller smycken längre. Däremot fanns det ännu i min ungdom fullt av lansspetsar, huggna i sten, som man kunde finna vid stranden. Onkel August hade flera tusen i sin samling av fornsaker, som han själv eller hans barn funnit. En av mina kusiner, Tora, hade särskilda anlag att upptäcka dessa lansspetsar mellan strandens stenar. De kunde vara mycket vackert utarbetade, med många små hack längs kanterna och en köl i mitten. Onkel hade också funnit stenyxor och andra vapen, och han bevarade allting i en välordnad samling i två rum, som voro inredda för det ändamålet med skåp och lådor. På sina vandringar bar onkel August ett brett bälte, vari sutto instuckna olika slags verktyg som knivar, hammare, tänger, som kunde vara honom till nytta på vägen. Han hade alltid ögonen med sig, bröt av vissna grenar och märkte träd, som skulle huggas eller stödas. Dessutom såg han genast, om en sten innehöll petrificerade djur, och han bultade då försiktigt omkring stället, där det satt, medan vi barn stodo i klunga och väntade på det ögonblick, då försteningen skulle falla ut i hans hand. Ibland kunde det komma märkvärdiga ting i dagen, som till ex. de champignonformade, tunnskaliga rundlar, som tycktes vara genomstungna med otaliga knappålsstygn i de vackraste mönster, de s. k. havspiggsvinen.

Nere i tången vid havet kunde man också finna bärnsten. Till mitt bröllop fick jag ett bärnstenskors i gåva av en person på Samsö. Bärnstenen, varav det var skuret, hade han själv funnit nere vid stranden.

På det hela taget var Samsö motsatsernas ö, med den yppiga, blomstrande naturen vid Örnslund, och den ensamma skogen, den vilda heden och det fradgande havet, som på alla sidor omgav den. Lägg här till alla sägner och legender från forntiden, då Samsö var skådeplatsen för våra kämpars landstigningar och strider, och då kan man förstå, att här var en vid tummelplats för ens fantasi.

Onkel August var en ensam man, som med sin poetiska själ just icke fann så vidare mycket innehåll i de få s. k. bildade människor han kunde möta i öns småstäder. Han höll sig också mest för sig själv och hade naturen till sin stora, förtroliga vän. Han var dessutom en enkel, gudfruktig själ, som levde lika mycket i en annan värld som i den synliga. En egendomlighet hos honom var, att han ständigt umgicks med de döda. Icke på något spiritistiskt, hemlighetsfullt sätt, men aldeles naturligt, i sina ständiga, trofasta tankar. Särskilt tänkte han alltid på sin mor och på ett par barn, som han förlorat, och de tycktes honom alla lika nära som de levande människorna omkring honom.

Han var kraftigt byggd men icke vidare lång, och han haltade litet. Hans ena höft hade nämligen blivit hårt skadad vid en elds-

våda i en av Samsös städer. Han hade ridit till stället för att se varmed han kunde hjälpa och hade gått in i ett brinnande hus. Då han skulle ut, störtade taket över honom och begravde honom i ruinerna. Då elden blivit släckt och folk lämande brandstället, var det någon, som såg en hand sticka upp ur en grushög. Man undersökte den och fann då onkel ligga där avsvimmad med bruten höft. Först trodde man, att han var död, men hans kraftiga natur segrade, och han blev fullkomligt frisk och kunde återupptaga sina kroppsövningar: långa sim- och ridturer. Jag minns ännu, då budet om olyckan nådde min mor. Jag var den gången en helt liten flicka, men jag ser mor sitta gråtande på min säng, innan hon lämnade oss för att resa över till Samsö för att se sin bror, som hon då trodde — för sista gången.

Ett av onkels älsklingsnöjen var, att ge namn åt allting och åt alla platser, något som min far inte alls tyckte om. Till och med svinstian bar namnet: "*Svinminde*", och en viss liten paviljong kallades "den blå grottan", därför att den var tapetserad med blå tapeter och förresten dekorerad med en mängd mycket roliga och egendomliga modeplanscher från första kejsardömet's tid i Paris.

Framför "den blå grottan" vajade alltid en liten flagga. Då familjen en dag hade ont i magen efter att ha ätit för mycket melon, lät onkel hissa flaggan på halv stång, vilket tillräckligt bevisar hans sinne för humor.

Då jag blev vuxen var jag med på flera sommarfester på Örnslund. Det var många unga damer inbjudna, men ön kunde icke uppdriva många dansande herrar, och de få man väntade, emotsågos med stor spänning. Sålunda infann sig en apotekare, vars person hade gjort intryck på de unga flickorna. Jag hörde dem viska hans namn med blossande kinder. Då jag frågade onkel närmare om den unge mannen, som jag ännu icke hade sett, sade han: "Nåja, — han är ju musikalisk. Han spelar piano."

"Och bra?" framkastade jag.

"Jag vet inte, om han spelar så bra, men han spelar mycket fort", fick jag till svar.

Apotekaren kom och visade sig vara en liten skallig herre med ett runt ansikte fullt av finnar. Han satt mycket rak vid pianot och spelade "mycket fort" med sina korta fingrar. Men damerna voro rörda. —

Det fanns många stora, ljusa rum på Örnslund. I trädgårdsrummet hade svalorna byggt bo under taket, och då de aldrig blevo störda i sitt tilltag, kände de sig som hemma och flögo oupphörligt kvittrande ut och in.

Det rum jag dock nästan tyckte bäst om, var det, där jag bodde, ett gavelrum med ett stort bågfenster med kulört glas. Det kallades "jungfruburen" och hade utsikt mot den långa skogsvägen mitt emot. Jag föreställde mig alltid, att en ensam ryttare skulle komma ridande uppför denna väg, — men han kom aldrig. Runt fönstret klängde persikoträd i spaljär och vita rosor, och nedanför, i trädgården, var en lång rabatt full av reseda, varifrån det strömmade en rik vällukt. Jag har aldrig sedan kunnat inandas resedalukten utan att tänka på "jungfruburen" på Örnslund.

Onkel tyckte visst, att det kunde passa bra, att ge en serenad under fönstret till "jungfruburen", och en afton i månnsken ställde han upp sig vid resedarabatten och började jama som en katt. Emellertid var det icke länge jag fick lov att roa mig åt det, ty en av hans döttrar, som mycket beundrade sin far, öppnade fönstret och ropade till honom i upprörd ton:

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Carl Peter

**Påhlssons
Teaterkonfekt**

Högfin kvalitet.

Minnen och gestalter från Lundagård. Av Otto Lundh.

III. Den vandrande akademien.

EN VARM AUGUSTIDAG 1712 se vi på en dammig och knagglig väg en flock mer eller mindre unga män, anförda av en medelålders, något korpulent herre av prästerligt utseende, vandra fram mellan ett par byar i nordöstra Skåne. Ehuru till större delen fattigt och illa klädda i utgångna skor, slitna kappor och strumpor samt slokande, fällida hattar, ger utsendet även hos de olika medlemmarna i hopen tillkännna, att de ej äro vanliga vagabönder eller kringstrykare. Deras äldre ledare stannar nu, och i det han avlyfter hatten och torkar svetten från pannan, vänder han sig till de närmaste med en undran, huru långt man ännu kan ha till den by, man har inom första räckhåll.

Under det man samspråkar härom, höres ett gnisslande och rullande läte bakom närmaste skogsdunge vid vägen, och fram tågar, erbarmligt sakta, en bonde körande en med en skinnmager stut förspänd skröplig kärra. Häpen vid blicken av så många personer i denna obyg, stannar bonden på gott avstånd och vägar först fortsätta fram, sedan förut omtalade anförare tillropat honom några milda och lugnande ord. Efter någon stunds parlamentarande och även protester från dennes sida, hjälptes den person, vi på grund av hans antydda utseende tills vidare kanske kunna kalla prästmannen, av sina ledsagare upp i den skakande kärran, medan bonden och de andra fortsätta att gå bredvid. Prästmannen fortsätter samtalet med sin skjutsbonde och hör sig därvid bl. a. för om tänkbarheten av att proviantera något i hans by och hur detta skulle ställa sig för bondens eget vidkommande. Därvid får han ofta ta och förtydliga sig, ty prästen talar ett klingande uppsvenskt mål, mot vilket bondens mumlande danska idiom protesterar lika märkbart som hans uppfattning. Det som blir tydligt låter icke vidare hoppgivande: vad av kreatur, som kunnat hållas undan de detta år särdeles glupskt grasserande ulvarna, har kreaturspesten slagit; älgen har trampat ner säden. Icke heller var det mycket man fått, efter förra årets frostmissväxt och de många årens vanhävd på grund av att allt ungt, arbetsdugligt folk sedan så många år föres omkring i krigens främmande land... Det är ett fasligt elände det hela, kan man förstå.

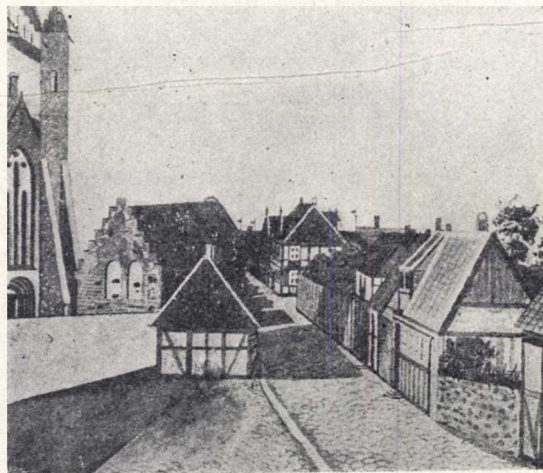
Vilka handgripliga bevis på yttersta armod våra vandrare kunna få se med egna ögon, när de hinna fram till det byalag, av vilket den gamle körkarlen är medlem, skulle fordra vår djärvaste fantasi för sin rätta skildring

Domkyrkan i Lund på 1700-talet. Efter ett kopparstick av Elias Martin.

och kunde ändå ej nå verklighetens intensitet. Ty må man besinna, att det är i de år, om vilka en hävdateknare skriver, att "hö och halm var läckerheter för de rika"...

Kanske man ändå för goda ord och en eller annan slant lyckats på skilda ställen skrapa ihop så mycket livsmedel, att det kunnat bli till en middag av barkblandade sädkakor och getmjölk eller något i den stilen, när vi längre fram på eftermiddagen åter påträffade det vandrande sällskapet utmed vägen till nästa by. Man rastar nu i den svala skuggan av en bokbacke utmed vägen. Flocken har satt sig i en krets kring sin ledare, som tyc-

Lundabild från mitten av 1700-talet. Efter en akvarell av B. Sommar.

"Sjåpa dig inte, gamle man! Gå in och lägg dig!" och så måste han traska in.

Men han satt inne med ett stort förråd av humor och skålmaktighet, som måste explodera en och annan gång, i vilka omgivningar som helst.

En gång om året, under vintern, besökte oss onkel i Köpenhamn, och det var alltid en festlig tid, ty han tog oss med på teatern, bjöd oss på choklad i fina konditorier och andra, liknande extravaganser, som vi inte voro

vana vid. Vi barn ansågo honom vara ofantligt rik, som han dock var mycket långt ifrån att vara. Men han var givmild och älskade att se glada ansikten omkring sig. Däremot kunde han, — liksom mor — inte tåla, att folk beklagade sig, varken över sjukdom eller sorg. Han kunde — liksom min mor — alltid behärska sig, när något svårt drabbade honom och fordrade, att andra skulle göra det samma. Man hade icke lov att plåga sin omgivning med sina privata sorger och bekym-

kes hålla ett anförande i något tankedigert ämne för dem. Kanske falla orden ungefär så:

... Nog är att jag korteligen och i liknelsevis låter se, huruledes all slags sensus betjäna förnuftet såsom sin drottning. Förnuftet haver många tjänare och tjänarinnor, som alla äro sensus. Först haver hon sina fem utvärtes kunskapare, därnäst sina invärtes, varav imaginatio och memoria äro hennes omisteliga kammarpigor. De kallas kammarpigor, emedan de hava sitt tillhåll uti hjärnan, som är förnuftets kammar och därstädes alltid måste vara till hands. Hon haver ock sin skattmästarinna, nämligen Intelligentiam som är en sensus intimus och haver nyckeln till guldgruvan, däri all den metall ligger begravnen, som drottningen slår sina bästa mynt av. Jag menar med metallen våra allraförsta medfödda sensationer, som själen haver av sig själv, av sin varelse och natur, av vilka sensationer förnuftet skapar vissa allmänna iakttagelser och åter av dem drager de grundsanningar, som kallas axiomata. Den andra sensus intimus, som kallas bonum mentis gustum (bon goût, bon sens), skulle väl vara förnuftets hemligaste och trognaste råd, men är beklagligen av naturen så övermåttan sömning att han aldrig kan av sig själv vakna, kan icke heller av förnuftet uppväckas, om han icke får pisk. — Summum bonum är hos Gud att finna och intet annorstädes. — Själens känner Guds vishet och godhet, när hon innerligen känner sitt eget liv. Men ett sinne, som icke ifrån barndomen med stor sorgfällighet därtill är fört och tillvant, vill så nödigt gå in uti sig självt och reflexive härpå tänka, emedan alla de andra yttre och inre sinnena, som av kroppens förknippelse med henne härflöta, så överhoppa och insöva själen, att hon icke haver annat lust till än drömma om deras grova bilder och sensationer. Förnuftet påminner henne fuller om sin plikt att taga ädlare syften för sig, men som förnuftet icke är någon sensatio utan allenast representatio, som icke går till hjärtat, så kan denna sensus summi boni näppeligen väl vakna av blotta förnuftets påminnelser. Men om själen får någon melancholie, olust och livsleda, härrörande av svåra anstötter, som kunna visserligen övertyga henne om sitt elände, så att hon av sin egen förfarenhet lärer, att de bona, som hon tillföre tröstat uppå, icke äro summa bona utan ringa, mager, flyktig och kraftlös bona, som intet kunna hindra dess olycksalighet, så torde hon kunna tvingas liksom med ris utur sin söta dröm och

mer, var deras åsikt. Det var ens skyldighet att hålla modet och humöret uppe och att sprida allt det ljus och den glädje omkring sig, som stod i ens makt.

Man kan måhända förvåna sig över, att jag har dröjt så länge vid minnet av en man, vars namn är så gott som okänt för världen. Men det är ju inte alltid de stora namnen, som ha gjort mest glädje och inte alltid de mest kända människorna, som äro de bästa.

(Forts.)

att söka med ängslan det rätta summum bonum. När hon det efter mycket sökande så finner, att hon dess verkan på hjärtat innerligen söker och känner hos sig en stor förändring uti sina inclinationer och böjelser, då får hon en annan smak än tillföre. Allt annat smakar då idel fåfänglighet...

Och jag vill säga Eder, fortsatte den lärde bl. a., sedan han utbytt några meningar med sitt auditorium, att Cartesius intet behöft bevisa det han kände sensu intimo nämligen sin varelse. Då han uttalar: *cogito, ergo, sum*, gör han en andlig demonstration. Och väl kan man hos många filosofer se, huru grova villfarelser den kan falla uti som låter förnufvet med sina andliga demonstrationer utsläcka det ljus som naturen uti sensitiva facultate haver upptänt, i fåfängt hopp att göra sanningen klarare. Det är att släppa tinget och söka skuggan...

Mannen som så för ordet är professorn i logik och metafysik vid det karolinska universitetet i Lund, Andreas Rydelius, och den lärjungeskara, som följer honom, representerar f. n. så gott som hela nämnda akademi på denna tidpunkt. Det nya lärosätet hade knappt väl hunnit återhämta sig efter de sex förskingringsåren 1676—1682, orsakade av det danska återerövringsförsök, som riktades mot Skåneland, och ett par decennier fört en relativt lugn, fastän av allmänt krigsarmod betryckt tillvaro, förrän det åter drabbades av ett hårt öde. Efter slaget vid Hälsingborg 1710 sändes tusentals sårade till Lund, som redan förut haft känning av den nya svärds-hemsökelsen. Pesten följde i spåren och rågade det elände, som en svår eldsvåda åstadkommit i universitetsstaden. Lärare och studenter flydde från akademien, och endast Rydelius, som sedan många år varit en föresyn och ledare för denna tids fåtaliga och förvildade studentkår, höll ännu ihop en liten lärjungeskara, med vilken han vandrade från by till by. Som vi redan sett tvang den överallt rådande nöden dem att ej bli alltför långvariga på varje plats. Redan vid akademikonstoriets sammanträde den 4 februari planerades på grund av tillståndet i Lund att "flytta ut på landet och där vara tillsammans på någon bekvämlig ort, vartill projekterades Åhus eller Önnestad i grannlaget av Christianstad".

Trots de ofullkomligheter, som för en modern uppfattning kunna vidlåda Andreas Rydelii filosofiska läro- och skriftställarskap förtjänade hans namn och personlighet helt visst att vara mera allmänt kända än de äro. Hans stora lärdom och fördomsfrihet gjorde honom ägnad att över klyftan av en dunkel tid förmedla framtidens och samtidens bästa andliga skatter till sitt lands ungdom och folk. Men hans sociala humanistiska läggning å ena sidan, hans fromma kristlighet å den andra ha naturligtvis icke gjort honom begärlig för någondera slaget av ytterlighetsmän. Likväl har R. av uppskattningsfulla minnestecknare jämförts med ryktbara namn, med Fénelon, med Erasmus av Rotterdam, med Herder och kallats en av sin tids största humanister. Hans filosofiska huvudverk, som otryckt fått slumra i biblioteksarkiven, skulle säkerligen utgivna och allrahelst översatta från sitt nu för tiden mera otillgängliga språk, latinet, tillvunnit sig berättigad europeisk uppmärksamhet.

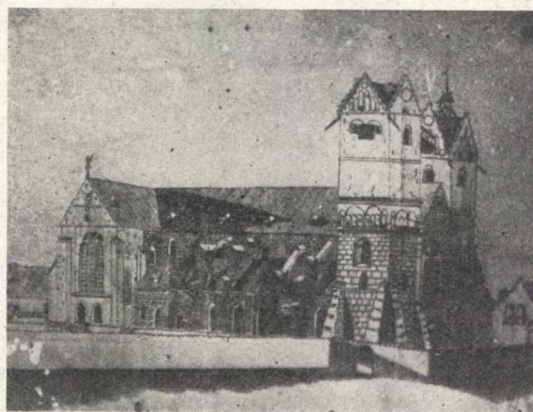
Rydelii levnadslöpp är i varje fall nog märkligt och på sitt sätt äventyrligt för att det skulle kunna erbjuda intresse även för den, som ej förstår uppskatta arten och vidden av hans andliga verksamhet. År 1671 den 24 augusti föddes i Linköping, skriver en av hans biografier, "en pilt till världen så svag och med så ringa tecken till liv, att han ge-

På väg till fastlagsmarknaden i Lund.

nast erhöi nöddop och föräldrarna beredde sig på ingenting annat än att få se den obetydliga gnistan snart utslockna. I denna gnista slumrade dock en värld av snillrika tankar och av andelig härlighet, som icke skulle gå under." Från hans barndom i Fornåsa, där fadern var kyrkoherde, berättas, att han en gång i sitt sjätte år företagit sig att kliva upp på översta spetsen av klocktornet, där han hängde på ett par spikar, sysselsatt med undersökning av väderhanen, vars rörelser förefallit honom underliga. Hans mor kom och fick se honom hänga i denna underliga ställning 50 alnar över jorden, varvid hon blev så förskräckt att hon svimmade. Klockarens hustru kom också till och lyckades nedlocka gossen genom att visa honom russin. Han slant visserligen på en av spikarna utanför själva tornspiran, men lyckades dock hålla sig fast med händerna och kom alltså oskadd till jorden.

Vid aderton års ålder kom han till Uppsala som student. Han blev snart en trägen åhörare särskilt av den då så förkättrade cartesianska filosofiens förnämste förkämpe, professor Joh. Billberg, blev huslärare för dennes son och senare förlovad med hans dotter. När Billberg, trött på striderna med teologerna i Uppsala, drog sig tillbaka till kyrkoherdebefattningen i Örebro, följde Rydelius honom dit och blev jämte en del andra filosofiens unga älskare en medlem av den akademi i äkta sokratiske stil, som Billberg i Örebro omgav sig med. Under ett besök i Linköping riktade han Haqvin Spegels uppmärksamhet på sig, och denne försökte förvärva den begåvade unge mannen som konsistorienotarie. Han avböjde emellertid, och det var först genom Billbergs egen uppmaning, som han kunde förmå sig att lämna denne sin så högt älskade lärare. Först vid 28 års ålder kom han till Lund, där genast ett rikt verksamhetsfält erbjöd sig åt honom. På professorerna Thomas Ihres, Andreas Stobæi och Erland Lagerlöfs rekommendation sökte honom nämligen den lundensiska ungdomen flitigt för undervisning i de filosofiska disciplinerna. Själv hann Rydelius på så sätt aldrig ens med att själv bli i vanlig ordning

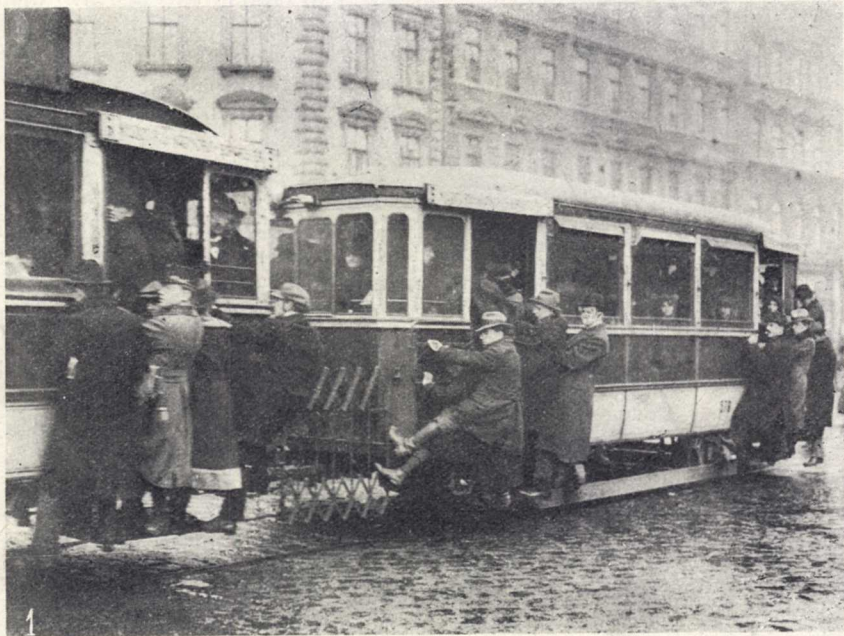
Domkyrkan i Lund 1755.

promoverad till filosofie magister. Han kunde visserligen på en näsvis fråga, om han innehade denna lärdomsmerit, stolt svara: "Nej, men jag har undervisat magistrar", och han kunde en gång vid en disputation sätta själva Primus på det hala, då han ehuru själv "blott student" tillät sig ett kvickt ordskämt, framförande magisterfrågan "om i hela den lärda världen någon verklig filosofie magister fins, eller om icke en sådan titel är en usurpation, som strider mot all blygsamhet". Men den lika lärde, som ograderade privatdocenten fick, när det gällde befordringar och utkomst länge nog känna på vad det var att sakna mandarinattributet. Under det konsistoriet var ganska enigt om Rydelii förträffliga egenskaper och omistlighet i den verksamhet han vid universitetet utvecklade, drog man sig först t. o. m. för att ge honom såsom ograderad en så blygsam offentlig post som föreståndareplatsen vid den allmänna bespisnings- och kursinrättningen, universitetets s. k. kommittet, som han vid trettioåttio års ålder förgäves ansökte. Först fem år senare lyckades han erhålla denna magra syssla. När han sedan för att kunna existera höll på att bokstavligen taga livet av sig med arbete ansökte han likaledes fåfängt om att få bli akademisekreterare. Den konsistoriesyssla i Linköping, han tidigare ratat, anhöll han nu efter så många år lika förgäves om. Nedslagen och missmodig som naturligt var efter så många upprepade motgångar höll han på att lämna hela det akademiska livet och slå sig ned som bokhandlare, då äntligen ett kungligt brev från Bender 1710 gjorde honom till innehavare av den lediga professorsstolen i logik och metafysik. På vad sätt han under ett par års tid fick utöva detta kall har jag i inledningen sökt med fantasiens hjälp ge en bild av. Men från 1714, då Rydelius såsom rektor ledde universitetet i Lund ett par år framåt, vann han ånyo framgång i sina oförtrutna bemödanden att ingjuta yttre och inre styrelse och stadga i dess liv. Och hans egen bana gick nu så att säga från klarhet till klarhet. Under en följd av år beklädde han bl. a. biskopsämbetet i Lunds stift. Men den högst personliga lyckan blev honom icke beskär. Hans trolovade, den avhållne lärarens dotter, Hedvig Elisabeth Billberg, som troget väntat på honom de många åren genom vedermodor och hinder, avled plötsligt just då dessa avlägsnats och bröllopet skulle firas. — Han fick fortvara att leva för andra, alltid givmild, stödjande och gästfri när det gällde att bistå de vanlottade, som kommo i hans närhet, särdeles naturligtvis bland studenterna. Och med stoikers fasthet, med homerisk klarhet och mildhet gick han sin livsväg fram.

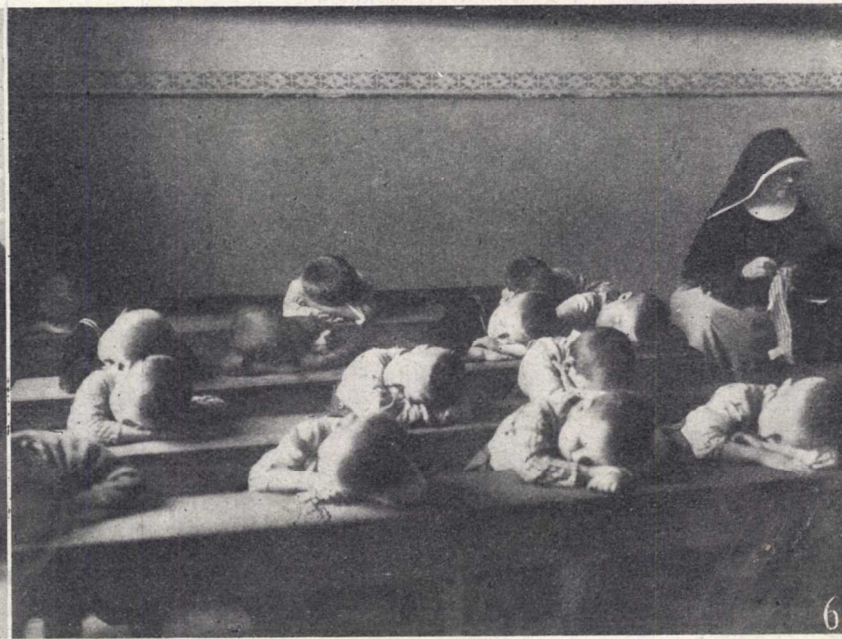
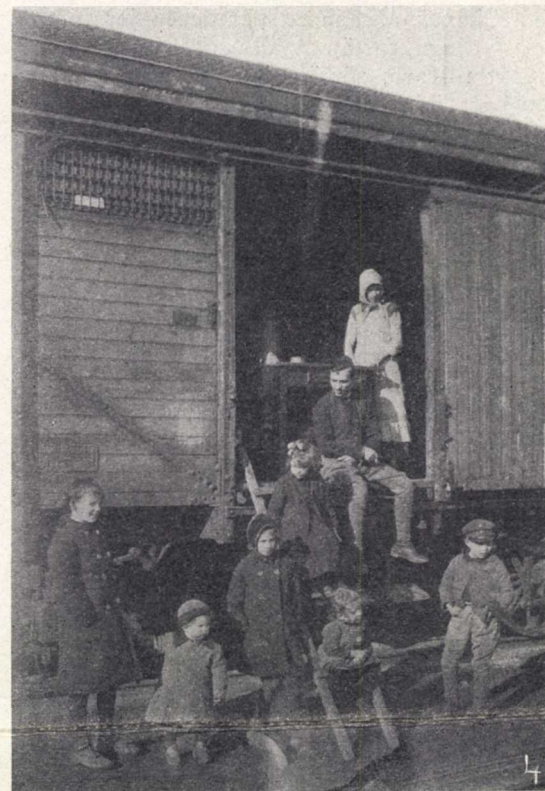
Som skald och vältalare intog Rydelius ett icke mindre framstående rum än som filosof och sedermera som predikant. Med elegans synes han ha hanterat den klassiska plektern, under det hans diktarskap på svenska språket ej på långt när kommer i jämbredd med välören hos hans latinska strofer. Ännu gick svenskan i barnskorna, men det är Rydelii stora förtjänst att först ha dristat sig använda modersmålet vid akademisk undervisning och framställning. Och bland hans lärjungar är språkets store arkitekt, Olof von Dalin, som efterbildat hans mönster både i bunden och obunden stil.

"Spero sed sileo" — "jag hoppas, men jag tiger" — voro Rydelii sista ord, då han på den första majdagen 1738 vid 67 års ålder ingick i den stora vila i Gud, varom han så gärna talat.

Bilder från de hungrande rikena.

1. Hur man åker spårvagn i Budapest. Till följd av den minskade trafikintensiteten bestormas spårvagnarna av människor, som hänga sig på varhelst det finns en möjlighet att haka sig fast. 2. På ett salutorg i Wien. Fattiga kvinnor söka bland avskrädet från vagnarna efter kålblad och andra bortkastade lämningar för att därmed stilla sin hunger. 3. Barn som flytt från den ungerska staden Arad, nu intagen av rumänerna. 4. En av de många järnvägsvagnarna på Budapests bangård, som tjänar de husvilla flyktingarne till bostad. 5. I en barnasyl i Wien. 6. En sovstund. Till följd av undernäringen få barnen var tredje timma intaga denna sovställning för att i någon mån motarbeta kraftlösheten. A. Frankl foto.

Några träsnitt av

Carl Larsson.

PÅ CARL LARSSON-UTSTÄLLNINGEN i Stockholm har naturligtvis, hur rikhaltig den än är, ingalunda allt kommit med, som under märket "C. L." gått ut i livet; en del har det varit omöjligt att uppleta och en del har varit fastlåst på olika ställen. Vi äro här i tillfälle att återge några träsnitt från de tidigare åren, vilka man först nu kommer att få med på utställningen och som tecknats direkt å träet av Carl Larsson själf för xylografisk gravyr. Själva blocken ägas av boktryckare G. W. Wilhelmsson, Stockholm.

Något mera märkligt ur rent konstnärlig synpunkt erbjuda ju dessa saker icke, men väl vittna de på ett intressant sätt om de

hallen utställda saker (ett ej så fullt äkta inslag av något makabert. En konstkritiker skrev nyligen, och väl med rätta, att Carl Larsson väl alltid hade kommit att bli en mycket dålig illustratör, om icke friluftsmålningen i Paris kommit att lossa källsprängen i hans inre. Redan i dessa blad möter man plötsligt något elegantare och mer personligt än förut i teckningen av ett kvinnohuvud — och rätt som det är, är man med honom i Grez (se bilden i mitten!), befrielsen har kommit, den säkre tecknaren, en av de bästa vi hade, är där hel och hållen, för att aldrig mer lämna målaren.

tidiga konstnärsårens möda. Carl Larsson är i dessa blad illustratören — och illustratör var han ju från början och kanske i grund och botten alltid mer än målare. Han ritade blad till kalendrar, å vilka han arrangerade de vanliga nyårssymbolerna, han gör en lustig svensk student och andra typer. Humoristen sticker redan här och var fram huvudet, men ännu förmår han ej som i de senare arbetena att breda det ljusa sommarlynnets stora, stilla högtid över sitt verk. I dessa tidigare försök går konstnären antingen efter schabloner eller han röjer (som i en del i konst-

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

EN AV STOCKHOLMS MEST kända och aktade kvinnliga pedagoger, föreståndarinnan fröken *Ellen Kruse*, fyllde den 16 d:s 60 år.

Redan år 1884 kom fröken Kruse som lärarinna till Eugenie Brummers skola, som då var endast två år gammal. Sedan har hon troget följt denna skolas utveckling från obemärkthet till anseende, under ett tjugotal år som biträdande föreståndarinna och nu de sista sex åren som föreståndarinna.

Fröken Ellen Kruse har i hög grad vunnit sina lärjungars hjärtan, och hon har förstått att liksom sina företräderskor bibehålla den skolans anda, som låter alla känna en trygg samhörighet och lämnar åt varje enskild lärarinna frihet att låta sin egenart råda i undervisningen. Forna elever berättar bl. a., hur hennes morgonböner — vilka annars icke just alltid höra till skoltidens bästa minnen, sorgligt att säga, — voro sådana, att de, sedan de gått ut ur skolan, brukat komma tillbaka för att höra på dem. Hur starkt och varmt eleverna bruka känna samhörigheten med sin skola ännu långt efter skoltidens slut framgår bäst av de med ett par års mellanrum återkommande "fördeklaringsmötena", som bruka vara besökta av ett par, tre hundra forna elever.

Den avhållna föreståndarinnans sextioårsdag firades med en enkel och tilltalande högtidlighet i

Ellen Kruse.

Clara Lindberg.

Ingeborg Längquist.

själva skolan, vilken bevistades av skolans inspektor, regeringsrådet Ernberg, samt dess direktion. Inspektorn gav i ett tal uttryck åt den tillgivenhet och tacksamhet, som denna dag från många håll strömmade mot fröken Kruse, och han meddelade dessutom, att k. m:t med anledning av 60-årsdagen beslutat tilldela fröken Kruse, i erkänsla för hennes framgångsrika arbete i den offentliga undervisningens tjänst, medaljen av guld i 8:de storleken med inskriften "Illis quorum meruere labores".

ra politiker ha darrat inför hennes blick eller höjda pekfinger.

För den i många avseenden opraktiske och hjälplöse mannen var hon ett ovärderligt stöd. Adolf Hedin var också den, som förstod att vara tacksam och hans sista tankar gällde hennes framtid.

Trettio år vid samma telefonväxel — vilken summa innebär det icke av trogen pliktuppfyllelse och stillsamt nit! Det jubileet kunde härom dagen firas av Centraltryckeriets i Stockholm telefonist, fröken *Ingeborg Längquist*, som ännu med sina trettio arbetsår bakom sig fermt och älskvärt sköter sina 60 linjer.

Löffets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts. fr. n:r II.)

HON HADE ETT STARKT RÖTT, burrigt hår som det gnistrade om i solljuset, smala ljusa ögon med ett uttryck, som aldrig vilade, utan ständigt fladdrade som för snabba tankar. Munnen var liten och starkt röd och hade små spetsiga vita tänder som en vesslas. Även i den spensliga smala kroppen och dess rörelser var det något vessleaktigt. Sara Alelia kände inte förtroende för henne, hon kände, att vad hon sade inte var att lita på, att allt nog inte var så helt med henne. Men flickan grät och bad att få stanna och Sara Alelia kom i sin vanliga belägenhet i dylika fall, hon kände att hon inte hade rätt att förskjuta någon.

"Ingav mig den Heliga anda i den stunden; att vad hade väl nu varit av mig fattiga människor, därest Gud förskjutit mig, då jag anropade honom av syndenas träck, det väl alltid så djupt var som det jag alls intet lodat denna flickans och då jag räddes det hon skulle bringa olycka till gården var det väl, att jag litade till den egna kraften, det där är som att förlåta sig på vädret, som blåst vart det vill."

Lydia fick alltså stanna och Sara Alelia kände sig bättre till mods med henne än hon trott. Det fanns inte tyngd i hennes kropp och lika lätt visade sig hennes sinne vara då hon blev hemvarm. — Men var hon mera som något vilt djur än en människa och mera av en hedning än en kristen."

Hon var vidskeplig och full av skrock. I sitt knyte, som hon bar med sig, då hon kom, hade hon i en liten smutsig klut inknutet en spik, som suttit i en likkista, en blåntott, som dragits under sju lik, torkad träck av olika slags fåglar, som signats under kyrkdörren, en bit rostigt järnskrot ur en gammal kyrknyckel o. d. Var hon gick tycktes hon ha det övernaturliga "oknytt" omkrin sig. Sara Alelia började tro, att det var därav hennes ögon hade det fladdrande, vaksamma, misstänksamma uttrycket. Men det var intet ont med henne och i sina sysslor var hon rapp och rätt så noggrann. Till hennes sysslor hörde att gå i skogen och repa löv som ökade vinterbehovet. Då sjöng hon mest. Långt bort-

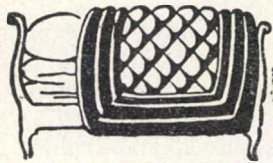

HYLIN'S EAU DE COLOGNE

”E·d·C·”

har en utsökt frisk, behaglig och varaktig doft och verkar styrkande på nerver och hud. Den exklusiva damvärldens favorit-Eau de Cologne. Köp en flaska på prov. E·d·C· säljes överallt.

DUN TÄCKEN

Dubbelt hållbara mot
vaddtäcken.

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Riksstol.
28 &
121.

STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Skeppsbergsgatan 32, Stockholm.

Gyllenhammar

Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
Böra ej saknas i något hem.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klena personer och barn.

Helgonet och Narren

av Agnes Günther. Övers. fr. 150:e
tusendet (40:e tyska uppl.). 6:e sven-
ska uppl. Häft. 8.25, klotb. 11 kr.,
halvfr. bd 21 kr. pr del. »Den som
läst denna bok glömmmer den aldrig».
Presentbok!

Lindblads Förlag, Uppsala.

PHOSPHO- ENERGON- PILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE

«Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet.»

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAÓ

är det bästa
på hela dan!

ifrån hördes hennes klara, tunna röst; den hade något av locklåt i sig.

Till gossen Erik Anton visade hon en nästan lidelsefull kärlek. Han fick henne till vad han ville. Hon kröp på golvet, hon slog ut sitt hår, som han körde med som tömmar, hon hade alla möjliga läten och upptåg för sig.

Albin tycktes se på henne som en stor, klok hund ser på en huvudyr kattunge.

"Vad tycker du om henne", frågade Sara Alelia honom en gång.

"Hon kan både få vara och fara", svarade han, det var som om han inte tog henne på allvar.

Men Sara Alelia märkte snart, att det blänkte på ett särskilt sätt i Lydias ögon, då hon såg på Albin. Då hon rörde sig omkring honom var det något i hennes rörelser, som eljes inte fanns där, något slingrande, sugande. Gång på gång sade Sara Alelia: Hon är som ett okristnat väsen. Och ändå kunde hon ej tycka illa om henne. Det fanns hos flickan en primitiv förmåga av hängivenhet, som måste röra henne. I sin lidelsefulla kärlek till Erik Anton skulle hon när som helst ha gått i elden för denne. Men då Sara Alelia upptäckte att hon ljög för henne, blev hon bekymrad. Då hon talade med flickan blänkte och blinkade det endast oförstående i de smala, ljusa ögonen, det var som om hon saknat alla begrepp om rätt och orätt. Sara Alelia kom ingen vart med henne. "Hon är som ett okristnat väsen", upprepade hon endast för sig själv.

XXIV.

Sommaren hade gått och hösten var inne. Det var en dag i september, då Sara Alelia var i ladugården, som hon hörde ett samtal mellan Albin och Lydia inne från hölidret.

Det var Albins röst.

"Nej, jag vill inte ha något att göra med dig, för du är med barn."

"Det lög du."

"Nej, jag lög int'."

"Var nårs från vet du de,?"

"Du blir ju tjock."

"Det lög du."

"Nej, jag lög int'."

Det blev tyst några ögonblick. Så hördes åter Albin:

"När ska du ha'e?"

"De blir väl till vår'n."

"Va ä' de för karl?"

"Int ja vet — han hade en grå rock."

"Var de' en okänd?"

"Fäll var'e."

"Va de i skogen?"

"Fäll var'e."

"Grät du?"

Lydia fnittrade.

"Nej, nog va' vi go'vänner."

Det var tyst några ögonblick. Så hördes Albins röst.

"Nej, jag vill inte ha något att göra med dig — nej, låt vara —"

Sara Alelia gick ut på gården. Där ropade hon på Lydia, högt, klart, det gav eko långt mellan bergen i den glasklara luften. Flickans huvud blev synligt i gluggen till hölidret. Sara Alelia tillsade henne att komma ned. I nästa minut kom hon gående mot henne över gården. Det burriga röda håret gnistrade om hennes huvud i solljuset.

"Vad gör du?" Sara Alelia stod stilla och såg på henne.

"Jag bär fäll' hö."

"Du bar ju hö i går."

"En kan fäll bära hö två dagar."

"Du får gå åt skogen och se efter bär."

"Ja, hocke som helst — nog kan jag gå och se efter bär alltid", hon hoppade ifrån henne över gårdsplanen. Då hon fick se Erik Anton, som lekte invid storstenen sprang hon fram till honom och tog honom upp och började dansa runt med honom. Så ville hon ha

GAHNS TVÅLAR

FÖRSTKLASSIGA
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897

Husmoderns bästa hjälp vid bakningen är

Elefantens Jästmjöl

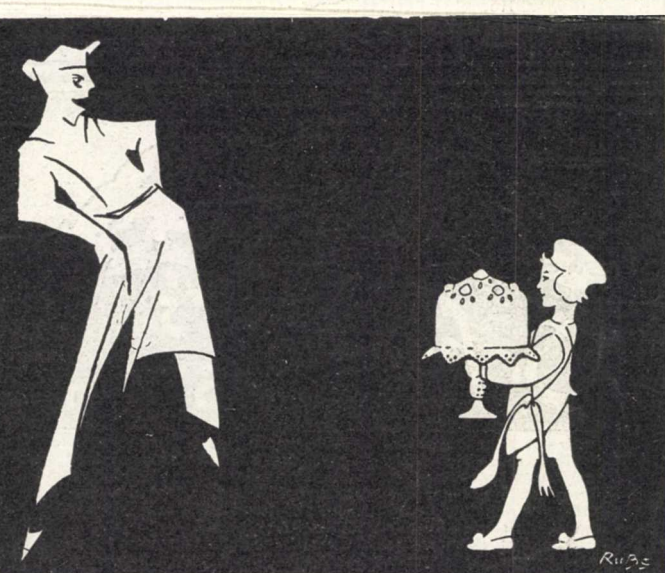
A.-B. G. MAREN & C:o - STOCKHOLM.

TVÄTT - PULVRET RENE

Oskadligt för händer och kläder.

Populärt genom sin stora tvålhalt
och renhet.

Se inte så förvånad ut!
QUICK-TÅRTAN
kan vem som helst göra.

QUICK-TÅRTAN, ett färdigt tårtmjöl att tillsättas endast med vatten, finnes i mandel, vanilj och citron. Pris pr paket om 400 gram netto Kr. 1.75 Till salu i alla speceri- och matvaruaffärer.

Tillverkare: OVE LILIEBLAD & C:o, STOCKHOLM.
Riks 80289. Allm. 32796.

TILL
KONFIRMATIONEN

ELEGANTA NYHETER

K A P P O R
K L Ä D N I N G A R
H A T T A R

SAMT
FULLSTÄNDIG UTSTYRSEL
FÖR
KONFIRMANDER

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.

74 DROTTNINGGATAN 74

Grummes Normal-Tvål

är teknisk vattenfri och följaktligen drygare än de vattenfyllda utländska tvätt-tvålarna.

GRUMMES NORMAL-TVAL

bör köpas av varje husmoder

Tillförlitligaste **FRÖ**

jämte allt övrigt för trädgården.
Återförsäljare rabatt. Katalog på begäran.

AKTIEBOLAGET

NORDISKA FRÖHANDELN

Verkst. dir. Frans Liljewall.

45 MÄSTER SAMUELSGATAN 45

Riks tel.
317 25

Hörnet av Beridarebang. - Mitt för Hötorget

Sthlm. tel.
142 20

STOCKHOLM

Schweizer's Siden

direkt från Schweiz, tull- & porto fritt till bostaden!
Begär redan idag prover på garanterat solida nyheter till dräkter och blusar i duchesse, foulards, taffetas, crêpes, voile etc. från kr. 4.25 pr. meter. Nya bomullstygger för sommarkläder från kr. 2.15 pr. meter. Särdeles rikhaltigt urval i såväl svart som vitt och kulört. Vår kollektion sändes Eder mot 20 öre i frimärken.
Samtidigt rekommendera vi vår kollektion i klädningar och blusar, färdigsydd eller endast aypassade, med äkta Schweizerbroderier på batist, voile, opaline etc. från kr. 8.25. Denna kollektion sändes Eder likaså mot 20 öres frimärke till benäget påseende.

Schweizer & Co Luzern S 3 (Schweiz)

gossen med sig till skogen. Men Sara Alelia sade nej därtill.

”— tillstod jag aldrig det hon tog Erik Anton med sig från gården, ither jag, fattiga syndare, understundom icke kunde fri mig från den tanken att det var rået själv jag fått till gården, eller att hon all insikt hade i dettas syndiga handverk —”

XXV.

Julen detta år stannade särskilt i Sara Alelias minne för vad som då hände hos Norenus’.

Vad som föregått flickans död var följande:

Julafton framemot fyra-tiden hade Norenus satt sig att skriva vid fönsterbordet. Hans brev var till högvördiga domkapitlet och var denna gången av följande lydelse:

”Högvördige Herr Doctor och Biskop och Commendeur av Kongl. Maj:ts Nordstjerneorden! Så ock Högvördige, Högädle och Högglärde Herrar Consistorie Assesorer!

Alldenstund jag nu och det efter vanligheten för mig åter är tjänstelös, men i Lappmarken nu skola vara flera ledigheter utaf hvilka en till namnet Wiskan till den 30 hujus skall sökas; alltså är hos Högvördigste Herr Doctorn, Biskopen och Commendeuren samt Maxime Venerandum Consistorium Herrar Assesorerne nu härmedelst min ödmjukaste *anhållan* om befordran dertil. Det är nu tio år och uppå det ellofte ifrån nästledna sommar, som jag varit Prest till tjenst vid Lappmarken; men min lön arligen har, som bekant är, varit otillräcklig till bröd och vatn på året; men i dess ställe har en god hvite utaf förtret och ledsamheter alltid varit tillräckliga; — så att dessa mina framsletna tio Lapska tjensteår varit för mig så till sägandes just ett decennium tragicum. — Vål heter det att: quilibet fortunæ suæ fober est; men det heter ock: nulla regula sine exceptione (aut, quod idem est, distinguendum vel exeipiendum est, cet. —) alltså om jag ej får det nu nämnda stället, uppsäger jag i dag härmedelst min tjänst och beskickning vid Lappmarken för det tillkommande och all min tid och nu i början av nästa åren gång och den ändteligen och för all tid lämnar orten och stiftet. — Under hvilken sin ödmjukaste *anhållan* uti djupaste vördnad oavlätligt framhärdar

Högvördige Herr Doctorns, Biskopens och Commendeurens samt Maxime Venerandum Consistorii Herrar Assesorerernas aldra ödmjukaste tjänare

Olof Mårtenson-Norenus.

Då Norenus slutat brevet ropade han på hustrun och dottern. Dessa kommo framkrypande ur ett hörn.

Norenus räckte brevet emot dem.

”Här haven I min julgåva — om I icke nästa jul sitten i Wiskans nybyggda kapellpredikantboställe med kök och köskammare och sal och förstukammare och två mindre kammare på loftet och med rågröd och färsk smör och korvmat och sylta och stek på bordet, allt av besittandes jord och ägandes kreatur, så sitten I vid det förnämsta utomlandske universitet, där Eder hulde make och fader med heder skall disputeras pro gradu philosophico och då” — han reste sig — ”skola de högvördige, högädle och högtlärde herrar se i vem de stungit hafva!”

(Forts.)

Brana-Kaffe

finnes åter!

Sedan tillverkningen under 3 år varit nedlagd tillfölje brist på råvaror, kunna vi nu åter erbjuda *Brana-Kaffe* av gammal välkänd kvalitet. Detta allmänt omtyckta fabrikat, vars huvudbeständsdel är spannmål, har ej någon som helst gemenskap med under kristiden ymnigt förekommande s. k. kaffesurrogat.

Skulle Eder handlande ej föra *Brana-Kaffe* sända vi direkt till Eder mot postförskott eller förskottlikvid. Pris 2.25 pr kg-paket. Minst 2 kg. fraktfritt.

Brana-Fabriken, Stockholm 5

Aberopa denna tidning!

Koks och brännstovv

utgöra i blandning ett ypperligt bränsle för så gott som alla slags kamin typer och lämnar det bästa ekonomiska resultat i förening med den bästa värmen.

Rekvirera en hl. av varje sort som prov.

Obs. Betydligt nedsatta priser.
OLAUS OLSSONS KOLIMPORT A.-B., Stockholm.
Telefoner: »OLAUS OLSSONS».

SINGER

Syboardsmaskiner

PIX

I nordan, sunnan öst o. väst
Pix är bra o. **Pix** är bäst!

Askar i förseglade omslag: 75 öre och i påsar: 25 öre.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Medel för utvärtes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum.

Pris i tuber kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes snart & alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Osterbrogade 4, Köpenhamn O.

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets
förmärsta fabriker. *Försäljnings-
magasin.* Stockholm: Drottningg.
28, Göteborg: Arkaden, Malmö:
Österg. 28, Norrköping: Drott-
ningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

Rentvättad i en handvändning
med
RENETT
Tvölextraktpulver
A.-B. WILH. BECKER-STOCKHOLM
HÄKANJÖN

**Främst i världen
ställer vår nya,**

främsta stå våra erkänt förstklassiga
Pianon.
A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken.
Grund. 1865. Mästersamuelsg. 41. Bthlm.
Verket. direktör: M. Th. Dahlström.

EUCALYPTUS
Tabletten

är välsma-
kande, kraftigt
verkande vid
förfylningar hals-
o. strupåkommor etc.

Weydes Tekn. Fabriks A/B., Norrköping.

Begär alltid
MAIZENA
Oöfverträfflig
till
såser,
bakning,
maizenagröt
etc.

**ELEKTRISKA KOKKÄRL AV
ALUMINIUM**

ELEGANTA DRÄTISKA
LÄTTA ATT FÄLLA REVA
INOM GIFTIGA OXIDER
INOM OFFICIEHUS
TAGA EJ SKADA
VID TORRKÖNING

**ELEKTRISKA A.B. SKANDIA
STOCKHOLM**

Spalten om böckerna.

DEN UNGFINSKA LITTERATUREN RÄK-
nar bland sina bästa namn *Runar Schildt*, som från
bok till bok visat en stark konstnärlig utveckling.
En ny novellsamling av hans penna, "Hemkomsten",
har nyligen utkommit från Albert Bonniers förlag.
Den äger en påfallande aktualitet, i det den nämligen
bygger på motiv från de rödas hemska fram-
fart i Finland. Inledningsnovellen "Aapo" skildrar
med intensitet en episod från en finsk herrgård, där
husbonden inhämtas och nedskjutes av de röda, var-
vid drängen Aapo, som gått i upprorsmännens tjänst,
samtidigt får hämnd på sin herre för en förödmju-
kelse som han trots sig ha lidit. Den andra novel-
len, "Köttkvarnen", är hämtad från skräckdagarna
i Helsingfors och skattar åtskilligt åt det rent sen-
sationella, men äger även sidor av stark och träf-
fande människoskildring. Högst står slutnovellen,
"Hemkomsten", där moderskärleken med dess hero-
ism och offerkraft framträder i ett skimrande ljus.
Totalintrycket av boken blir den kärva manlighet,
varmed scenerna äro teknade och det vittnesbörd
den ger om hur starkt tidsförhållandena påverka
Finlands moderna prosakonst.

Före 1914 gingo nog många av oss i missnöjda
stunder och pekade hän mot den gamla goda ti-
den, som påstås ha funnits när det förra seklet
var ungt. Men nu har perspektivet i väsentlig grad
förkortats, så att det tidsskede vi levde i strax före
världskrigets utbrott och som vi då hemötte ganska
grönt, för närvarande äger vår djupa längtan och
uppriktiga dyrkan.

Tvivelsutan har det varit under en liknande stäm-
nings påverkan *Annie Akerhielm* skrivit boken om
"Norrby på Borregård". Undertiteln: En historia
från tiden före syndafloren säger ju också, att för-
fattarinnan avsiktligt sökt sig bort från det närva-
randes ohyggliga kaos, för att i sin fantasi få leva
bland människor och förhållanden utom räckhåll för
den stora världssonskan.

Ty Norrby på Borregård är en skänks familje-
idyll av det älskvärda slaget och med denna utpräg-
lade överklassen, som har sitt ursprung i gammal
kultur och stark traditionskänsla.

Därmed vare ej sagt att det är några originella
andar som komma läsaren till mötes eller att deras
färd tager sig uttryck i märkliga handlingar. Dessa
skänks herrgårdsmäniskor ha alla egenskapen att
vara genomsnittsnaturer, de äro alls icke svåra att
komma underfund med, men å andra sidan sakna de
ej förmågan att intressera oss i sin dagliga id. Vi
få vara med på balar och bröllop, bevittna flirt och
förelskelse, en äktenskaplig mesallians för pengars
skull, njuta av ypperligt givna interiörer ur skänks
hemliv på de stora godsens och se hästintresserade
unga adelsdöttrar i uppfriskande ritt på Skånes
landsvägar. En skänsg herrgårdsfröken, som sak-
nade hippologiska intressen, vore väl för övrigt en
abnormitet.

Det framgår av bokens hela ton och stämning
hur exklusiv denna sydsvenska adelsklass egentligen
är och hur motvilligt den öppnar sig för element,
som sakna dess förfining och konservatism. Men
alltid finns det en ny tids erövringslust till hands för
att bryta ned stängslet och plantera segerfanan på
det fridlysta området.

Här är det en disponent vid namn Smith, som
företräder den nya tiden; själv utan anor och hi-
storia, en uppkomling med gott affärshuvud och
förmåga att starta stora företag, har han ingen
vördnad för den skänks herrgårdsaristokrati han
kommer i beröring med, men han går gärna med
på att upphjälpa dess ekonomi mot vederlaget av
en charmant adelsfrökens hjärta och hand.

Däruv uppkommer som sagt mesalliansen för den
välborna Borregårdsfamiljen, så mycket kännbarare
som Smith efter någon tids framgång på den kom-
mersiella banan tar sig vatten över huvudet och
lämnar såväl svärföräldrar som affärer åt sitt öde
för att jämte hustrun försvinna i främmande land.
I och för sig är ju detta livsöde ingenting ovan-
ligt, ej heller det andra äktenskapet i boken, som
går sönder på grund av hustruns ytlighet, men sedan
fogas samman igen — allt beror på hur förfat-
tarinnan handskas med sina människor och deras
konflikter.

Hennes säkra blick och goda stil förneka sig icke;
hon modellerar figurerna, så att de leva med sina
individuella drag, och hon förstärker den måttfulla
kompositionens svåra konst. Det finns både flykt
och färg över kapitlen, handlingen står aldrig stilla,
och såväl den skänks slättnaturens fågning som de
gamla godsens traditionsbundna liv, sådant det
gestaltade sig "före syndafloren" förefaller att vara
väl träffat.

De stora litterära konstverken äro alljämt tunn-
sadda, men bokfabrikanternas alster i stället så
mycket rikhaltigare. Det har därför sitt behag att
träffa böcker skrivna med solid talang och litterär
ansvarskänsla, och dit hör denna roman.

E. H.—N.

Holmbergs kontrollerade trädgårdsfrö.

Holmbergs Villa-kollektion (till 125 kvm jord) kr. 9:—
Holmbergs Egnahem-kollektion (till 60 kvm. jord) kr. 5:—
Välfyllda 25- och 15-öres portioner av
de i vårt land mest förekommande köks-
växt- och blomsterfrösorterna. Begär
portionsorderlista!

Fröblandning för gräsmattor, trädgårds-
redskap m. m.

Vår rikt illustrerade och instruktiva katalog sändes
på begäran gratis och franco till alla intresserade.

ALGOT HOLMBERG & SON
Trädgårdsavdelningen
NORRKÖPING

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:

MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

"Viyella" Flanel
(Namnet Viyella är inregistrerat)

är det starkaste och vackraste till
Blusar, Nattdräkter och Pyjamas
Clydella flanel krymper inte i tvätt, men
bevarar alltid sitt vackra utseende. Clydella
flanel är världsberömt för sin styrka, sitt
vackra utseende, sin mjuka kvalitet och
eleganta dessins.

□
För att vara säkra på att få den äkta Clydella,
lägg då märke till, om namnet är påtryckt
tyget eller plagget.

□
Är det vanskligt för Eder att få Clydella, skriv då till
WILLIAM HOLLINS & CO., LTD.
Newgate Street, London E. C., England
som uppger Eder närmaste detaljhandel

Varemerke.

Dr. E. Dujardins Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på
näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra miss-
bildningar.

Amagertorv 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telf. Godth.
471 y.

Vid trötthet verkar en
ansiktsdusch med Barnängens
**KÖLNER-
VATTEN**
upptriskande.

Cloettas
VANILJ-
CHOKLAD

— Nr 4 —

väger 160 gram netto.
Pris kr. 1:35 pr paket.

Allmänheten torde uppmärksamma den höga vikten.

**IDUNS SKÖNHETS-
INSTITUT.**

(Forts.)

Tvätta med hett såpvatten eller lägg på omslag av samma. Tvätta därefter med kallt vatten. Sedan gnides huden lätt med en pimpsten och till sist med en blandning av lika delar sprit, glycerin och rosenvatten. Behandlingen upprepas vid behov och armarna kunna pudras efteråt med talkpuder.

N:r 20. Bästa Fru Skönhetsdoktor! Mina armar och ben äro alltför fylliga. Hur motverka detta?

Sorgsen 25-åring, ny pren.

Ni bör dagligen utföra en serie gymnastiska rörelse, så att alla kroppens muskler bli lika utvecklade och lagom fylliga. Se sv. på fr. 9 1) i n:r 8. En rörelse, som särskilt är ägnad att borttaga överflödigt fetma å benen, är att lägga sig på rygg på golvet med händerna i sidorna och 10 å 15 gånger å rad sträcka upp benen vertikalt i luften utan att överkroppen rubbas ur sitt läge. — För alltför fylliga ben och armar rekommenderas vidare följande: Någon god tvålsort uppskaves i jod-sprit och omskakas emellanåt tills tvålen är fullkomligt smält. Härmed masseras knä- och armveckan 10 min. varje afton efter tvättning i varmt vatten.

N:r 21. Vore tacksam få ett medel mot för mycket hull å under- och för litet å överkroppen. Bekymrad.

Se föregående svar.

N:r 22. 1) Vore mycket tacksam, om "fru Skönhetsdoktor" ville ge mig ett verkligt bra medel att svårta ögonbrynen med, något oskadligt som stode emot tvättning.

2) Finns det manne någon hudcrème till vilken ingredienserna nu finnas att köpa på apotek och som kunde verka välgörande på "slapp" hud med stora öppna porer? Strax efter tvättning av ansiktet är huden fast och spänstig men blir snart slapp. "La petite moi."

1) Se sv. på fr. 11 i n:r-8. — 2) Se sv. på fr. 13 i n:r 8, där beskrivning finnes på citronhudcrème, som är utmärkt för slapp hud. Där ser ni även behandlingen för stora porer.

N:r 23. Vad skall jag göra för att få min hy klar och ljus? Den har alltid varit mörk, men nu är den så rysligt mörk och grå. Tog för två år sedan röntgenbehandling för finnar och tycker att min

VOLTA

elektriska
värmepparater
söra kushödersys-
ten. Lätt och angenäm

**ELEKTRISKA
AKTIBOLAGET
VOLTA**

ULVSUNDA PR. STOCKHOLM
UTSTÄLLN. BIRGERJÄRSG. 21.

PIANINON

av förnämsta fabrikat å lager från flera kungl. hovleverantörfirmor. Moderna stilar, olika träslag. Goda avbetalningsvillkor. Rabatt vid kontant köp.

Tillskriv oss genast om Ni är spekulant.
A.-B. Fogelqvists Musikhandel,
Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

INRAMNINGAR

**PUTSNINGAR &
REPARATIONER**

utföras till facila priser.

GLASMÄSTAREFIRMAN

C. G. ÅSLUND
Inneh. N. Lindblom. A. T. 284.21.

**Nervsjuka, Blodfattiga,
Nervösa och Svaga.**

Regipan överträffar allt.

Herr B. Ehrnman i D. skriver: Jag har använt Edert nervstärkande preparat Regipan och är fullständigt tillfredsställd med resultatet. Det håller icke blott vad det lovar, i motsats till så många obskura preparat, som översvämma marknaden, utan dess verkningar överträffar t. o. m. det sagda. Det har hjälpt mig i återställandet av hälsan vida mer än många andra dyra kurer och medel, o. kan jag rekommendera det till envar.

Regipan hjälper icke blott snabbt och säkert vid nervsvaghet, utan även, såsom hundraden entusiastiskt intyga, vid dålig matsmältning, blodbrist, förtidigt åldrande, kraftnedsättning, skrofler, trötthet, undernäring impotens o. d. Plågas icke heller ni längre utan gör ett försök med det berömda Regipan. Det är isynnerhet ombärligt för andligt och kroppsligt överansträngda.

Regipan bedömes fördelaktigt av läkare. 1 ask 5 kr. plus porto, 3 askar 14 kr. fraktfritt. Skulle Ni först vilja ha närmare förklaringar ang. Regipan, så sänd oss Eder adress och vi skicka Eder per omg. gratis och franko en intressant bok "Cellkärn-Läran".

Skriv dock redan i dag, ty detta erbjudande gäller blott en kortare tid. Pharmo-Dietisk Industr, Jakobsbergsgatan 33, 1 tr., Stockholm, B 7.

Undersök noga varje skokrämsort, jämför dem med Viking, välj därefter den bästa. Jämför Vikingkrämens djupa, smetsfria glans med andra sorters matta, klubbiga, iakttag uppmärksamt de olika sorternas instylade på lädret, hela skalan ned från den naturliga smidighet och elasticitet, som Vikingkrämen förlänar lädret, till den hårda, sönderspruckna ruin av läder, som de sämre fabrikanterna lämna. Välj därefter.

Industri-Aktiebolaget Viking, Örebro
Sungt. Hovleverantör.

Pellegrin
MARGARIN
ÄR DRYGT
(OCH VÄL)
SMAKANDE

Laborera icke med
Smörblandning

utan köp

Melange

som bäst löser den åsyftade upp-
giften att förbilliga smöret med
bibehållande av dess fina arom.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK, STHLM

Dina blommors trevnad
är ditt hems trevnad.

Detta uppnås genom
användande av

Stidsvigs

Blomstergödning

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.

Finnes hos de flesta frö- & blomsterhandl.

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Matjessill, Apil-
bitar, Vingasill, Rensad anjovis i dill,
Skinn- och benfri ostronanjovis.
Levereras i bleckkärl.
**A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker**
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Jogal

snabbt och säkert verkande vid:

Gikt **Influensa resp.**
Reumatism **Span. Sjukan**
Ischias **Nerv- och**
Ryggskott **Huvudvärk**

Förordas av läkare och kliniker. Ett försök skall övertyga
envar. Finnes å alla apotek till Kr. 1.— och 2:50. Fabrikan-
ter: Kem. Central Laboratoriet, Stockholm.

**NYA OCH BÄTTRE TRYCKKNAPPAR
FRÅN NORDAMERIKAS FÖRENADE STATER**

TWINITY härstammar från Nordamerika. Den kommer att
vinna Eder ynnest därför att TWINITY betjänar Eder bättre än
någon annan.

TWINITY har en evinnerlig fjäder som håller fast till Eder
finger öppnar densamma. TWINITY förändrar aldrig sin originala
glans: alltid ny och glänsande som en ny slant. Är garanterad att
inte förlora glansen. Är så flat att inte strykjärn eller vridmaskin
kan krossa en TWINITY. Kanterna äro mästerskapligt prässade
vilket förhindrar träderna eller tyget från att skäras.

TWINITY tryckknappar levereras på anslående färglagda
kartor. Där är sex storlekar—i svart och vitt—en passande storlek
att användas för alla tyger.

Försök TWINITY tryckknappar—Om Eder handlare händels-
evis inte har dem på lager så skicka hans namn på samma gång
som Ni inneslutar en dollar, endera i Postanvisning eller Bank-
växel, och vi skola sända Eder, postarvode betalt, fyra kartor (144
tryckknappar) i svart och vitt.

FEDERAL SNAP FASTENER CORPORATION
25-29 West 31st Street Dept. S1 New York
Kabel adress: Efesefco Newyork All codes

**Lediga platser
Platssökande
Inackorderingar
samt
Diverseannonser
återfinnas i B: numret.**

hy blivit mörkare sedan dess. Hur
skall man få bort röda finnar, som
aldrig vilja mogna samt märkena
efter dem? Jag har ofta sett an-
nons om Lefrangs hudmassage,
som skall borttaga finnar och ärr,
men jag är ängslig att den kanske
förstör hyn. Undrar om den kära
skönhetsdoktorn känner till den?
— Skulle så gärna vilja göra djup-
andningsrörelser för att få bort
s. k. sänkor på halsen, men jag
undrar om det kan vara skadligt
då man har en liten förtätning i
ena lungan.

Nybliven prenumerant.

Något annat än tvättning med
varmt vatten och tvål, åtföljd av
ansiktsmassage kan jag icke före-
slå och bör ni därvid använda
gurkmjolk, som gör huden vit och
fin. Även citronhudcrème eller
mandelmjolk äro användbara. Se
rec. i sv. på fr. 13 i n:r 8. Som
man snart kan anskaffa färska
gurkor lämnas här beskrivning på
gurkmjolk: 120 gr. söt mandelolja,
300 gr. färsk gurksaft, 90 gr.
gurkessence, 8 gr. finkavd silkes-
tvål, 2 gr. benzoëtkut. — Gurk-
saften erhålles genom att skära
hela gurkan med skal och allt i
smala strimlor och låta dessa sakta
koka tills de bli mjuka och mo-
siga i så knappt med vatten som
möjligt; silas upp genom sil,
sedan genom duk. Essensen göres
av 45 gr. gurksaft och 45 gr. ren
alkohol (eller i brist därav fin eau
de cologne). Essensen och tvålen
läggas i en rymlig glasburk eller
flaska och skakas grundligt. Efer
några timmar då tvålen är upp-
plöst, tillsättes gurksaften. Skakas
tills det är väl blandat, hålles upp
i skål och oljan och benzoëtkin-
turen tillsätts under flitig om-
rörning. Hålles på små flaskor,
som korkas och förvaras på mörkt
ställe. — Finnarna gå säkert bort
av ovannämnda behandling, i syn-
nerhet om ni samtidigt tar in nå-
got blodrenande och undviker
kryddad mat och hetsande dryc-
ker. — Känner ej till Lefrangs
massagemetod. — 2) Djupandning
är tvärtom särdeles nyttigt för lung-
orna om den tages framför
öppet fönster. Se sv. på fr. 16.

N:r 24. Jag har ett långt, mjukt
hår, som till färgen varit askblont,
men det har nu mistat färgen i
flåten, vilken småningom blivit
alldeles gulbrun, och denna färg
drager sig allt längre upp mot
hårbottnen. Dessutom är håret
invid huvudet mycket fett (en
tvättning gör det tort för endast
ett par dagar) medan det övriga
är torrt och sprött. Har alltid
varit aktsam om håret och ej bränt
det. Vad skall jag göra för att
återfå den forna färgen samt få
hårbottnen varaktigt torr? frågar
Bekymrad.

Som ni tycks ha mycket fett
hår bör ni tvätta det rätt ofta tills
det visar mindre benägenhet att
genast bli fett; då inte oftare än
(Forts i B: numret.)

VINÄGRONS ÄTTIKSPRIT

ÄR BÄST FÖR

BORDET OCH KÖKET!

GÅSHAGA

**RESTAURANT
SÖDRA LIDINGÖN**

UNDER HELGDAGARNA BÄSTA TILLYFKTSORT
GOD MAT - FINA VINER - HÄRLIGT LÄGE

ALLM. BREVIK 11 Vördsamt NORE LINDGREN RIKS BREVIK 126

E. SJÖSTRAND

62 Västerlånggatan 62, I tr.

Damskrädderi & Kappaffär - Kappfabrik -

Egen tillverkning av **Damkappor,
Dräkter, Bachfisch- o. Barn-
kappor.**

Reella varor. Humana priser.
Beställningar emottagas.

Till confirmationen!

**KAPPOR, KLÄNNINGAR,
HATTAR, UNDERKLÄDER**
m. m.

i stort urval till låga priser.

OBS! Då full utrustning köpes
lämnas 10 proc.

MAGASIN IDUN
VÄSTERLÅNGGATAN 68

Bästa ingredienser

vid småbak förtjåna bli
behandlade med bästa
jäsningsmedlet. Gooda-
Jästmjöl är bäst och på-
litligast.

Säljes överallt i burkar å
25, 40, och 75 öre.

Handels-A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgi-
vande och mest stärkande
av alla moderna organiska
järnpreparat. Synnerligen
lättsmält föredrages det av
den ömtåligaste mage. Vid
blodbrist och svaghet av
största verkan. Dess ange-
näma smak gör att det med
lätthet tages av såväl barn
som vuxna.

Tillverkas å

**APOTEK I VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor em 500 gram.
Finnes å alla apotek.

SKÖNHET.

En behaglig toalett tvål är oundgänglig
för alla, som önska bevara hyn fraiche
till ålderdomens dagar. För att höja
sitt utseende bör man undvika alla
skarpa och underhaltiga toalettmedel
och i stället för sådana endast an-
vända VVY-Tvålen, ty på kort tid
borttager den finnar, fräcknar, por-
maskar, rynkig och visnen hud och vid
ett ständigt begagnande lönas uthållig-
heten m. ett allt ungdomsfriskt ytre.
VVY-Tvålen erhålles i varje välsorte-
rad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons
Kem. Tekn. Fabrik
YSTAD.

Vad skolan försummat

måste Ni själv snarast möjligt ersätta. Detta gäller isyn-
nerhet en allsidig utveckling av själsförmögenheterna, nå-
got som i våra dagar är en tvingande nödvändighet för
alla, som vilja vinna någon avsevärd framgång. **Just nu**
erbjuder sig emellertid ett lämpligt tillfälle för **Er** att av-
hjälpa denna brist, så att Ni blir i stånd att utföra värde-
fullare arbeten än hittills. Detta är av stor betydelse för
Er, ty den som kan utföra något värdefullare än andra,
erhåller alltid större fördelar.

Det finns många människor, som äga stora anlag. Men
antingen på grund av ogynnsamma förhållanden ha de
förhindrats att i skolan få dessa anlag utvecklade eller
hade på grund av försumlighet uraktlåt att tillägna sig lämp-
lig utbildning. De flesta ha således i skolan icke fått sina
själssegenskaper utvecklade. En lämplig utveckling av dessa
tager sig uttryck i en skarp iakttagelseförmåga, en stark
koncentrationskraft, ett gott minne samt framför allt i den
karaktärsutbildning och den utveckling av viljekraften, som
skolan ej haft tid att ge, enär den mera strävat att inlära
ett visst kunskapsmätt. Den som vill framåt, måste således
uppfostra sig själv, måste själv avhjälpa bristerna i sin
utbildning.

Vill Ni på möjligast korta tid nå detta mål, måste Ni
dock framför allt ha vetskap om **sättet**, på vilket Ni lättast
och snabbast skall utveckla Edra själsförmögenheter. Detta
lär Ni genom vår kurs i **Själskultur**. I denna erhåller Ni
icke en svårbegriplig bok med torra teoretiska utläggning-
ar och av föga praktisk användbarhet, utan Ni ledes genom
våra undervisningsbrev steg för steg till klarhet i detta in-
tressanta ämne.

Hermods Korrespondensinstitut,
Slottsgatan 53 B. Malmö.

Sänd mig gratis och utan förbin-
delse å min sida Edert prospekt för
Själskultur!

Namn:

Bostad:

Postadress:

Idun 64 28/2 20

Dessutom stå på
detta område de
lärarekrafter, som
leda undervisnin-
gen, städse till
tjänst med råd och
upplysningar.
**Begär redan
dag prospekt ge-
nom att insända
vidst. kupong.**

"FINESS"
ÅB. ÖREBRO SKOCREAM

FREJAMI PASTILLERNA
fylla såväl hygienens som den gode smakens krav. Vägörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.

Hemligheten

med Sunlight Tvål
är dess kemiska renhet.

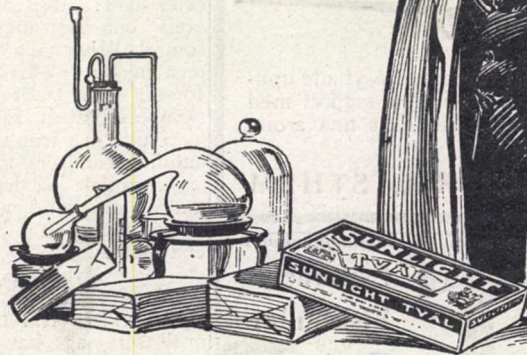
Målmedvetna forskningar och vetenskapliga metoder ha givit till resultat Sunlight Tvål. Dess överlägsenhet beror uteslutande på renheten och oskadligheten av de ämnen, varav den består.

Den största omsorg iakttages vid tillverkningen och är varje stycke Sunlight Tvål garanterat med

20,000 KR.

Denna summa utbetalas till den som kan bevisa, att något enda stycke Sunlight Tvål innehåller någon förfalskad beståndsdel eller skadliga kemikalier.

Lägg bort besvärliga tvättmetoder. Använd Sunlight Tvål. Den är ekonomisk, sparar arbete, tid och kläder.

SUNLIGHT TVÅL

Baka själv Edert bröd

med hjälp av H. E. EKSTRÖMS jästmjöl.

Smörgåsbröd.

1/2 kg vetemjöl, som förut väl blandats med 2 rågade teskedar Ekströms jästmjöl, sammanröres med drygt 1/3 liter mjölk och gräddas genast i smord form. Åtgår omkring 20 minuter. För höjande av smaken kan, om så önskas, tillsättas 1/2 tesked salt och 1 tesked socker.

Frukost-snibbar.

av 1/2 liter mjöl (vari inblandas 2 teskedar Ekströms jästmjöl), 1 kkp mjölk, 1 å 2 matskedar socker och 1 å 2 matskedar smör, göres en deg, som utbakas i runda kakor, vilka naggas och sporras i tresnibbar. Gräddas i stark värme.

Formlimpa grov.

3 kkp. grovt rågmjöl och 2 kkp. vetemjöl blandas väl med 2 fulla teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 2 kkp. mjölk

och 2 matskedar sirup. Salt och pomeransskal tages efter smak. Gräddas i smord form i god ugnsvärme under 3/4 timme.

Formlimpa fin.

1/2 kg. vetemjöl blandas väl med 3 teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 1/3 liter sur mjölk, 1 deciliter sirup och 1 matsked stötta pomeransskal. Gräddas i smord och bröad form under 40 å 45 minuter.

Allmänna regler vid bakning med H. E. Ekströms jästmjöl.

Obs! Då det är av stor vikt, att jästmjölet blir väl blandat med mjölet, bör denna blandning helst ske medelst sammansiktning. All bakning sker på kall väg. Ugnsluckan bör under gräddningen hållas väl tillsluten. Degen bör genast utbakas och insättas i ugnen. En god stekugn kan med fördel användas.

SOMMARKLÄDNINGAR = STÄNDIGT PÅ LAGER

Pris Kr 42.50

Pris Kr 40,50

Pris Kr. 50.50

Pris Kr. 55,-

Pris Kr. 56,-

ESTER BJÖRKS MODESALONG - Hornsgatan 1, 1 tr.